

pihvikarja

PIHVIKARJALIITON TIEDOTUSLEHTI

1 • 2012 (nro 12)

Teemana hyvinvointi

Siitossonnit

Eläinten käsittely ja hyvinvointi

**Valvontaeläinlääkäri on
eläinten hyvinvoinnin asialla**

Tärkeä seeleni

*Kaunista kevättä –
kohta se on taas täällä!*

Paljon työtä on jo tehty,
paljon on vielä edessä.

Pihvikarjankasvattajien liiton hallitus linjasi liiton strategian noin neljä vuotta sitten. Liitto oli tuolloin juuri perustettu. Yksi kohta sisällöstä kuului näin: "Liitto on omalta osaltaan tekemässä kotimaisesta pihvilihasta entistäkin tunnetumpaa tuotetta ja edistämässä kulutusta."

Tämän asian kohdalla olemme olleet jo monessa mukana. Liitto on osallistunut Elma-messuille ja Lähiruokaviestiin useampana vuonna. Kuluvaan vuoteen alussa saimme nk. kuluttajiesityksen valmiiksi. Lisäksi liiton uusituilla nettisivuilla esitellään pihvikarjan kasvatusta.

Aivan tuoreena asiana voin mainita että Pihvikarjaliitto on tehnyt sopimuksen viestintäalan ammattilaisen kanssa viestinnästä. Tavoitteena on että pihvilihaa ja sen tuotantoa, sekä tuotanto-olosuhteita esitellään ruoka-alan lehdissä näyttävästi. Me haluamme esitellä laadukasta tuotantoamme. Ruokalehdet tarjoavat tähän asiaan oivan näyteikkunan.

En ole varma asiasta, mutta minulla on tuntuma että yhä useampi meistä myy ainakin pieniä määriä tuottamaansa lihaa suoraan tilalta. Jos puitteet ovat tilalla kunnossa niin pihvilihan myynti suoraan tilalta on omiaan edistämään kysyntää ja lihan tunnettavuutta entisestään. Onnea vaan yrittäjille!

Strategiaan hyväksyttiin kuuluvaksi myös neuvonnallinen osio. Tämä on aika laaja kokonaisuus, mutta esimerkkejä löytyy. Pihvikarjaliitto on järjestänyt kahtena vuonna peräkkäin Pihvikarjapäivät. Ensimmäisenä vuonna teemana oli "Hyvinvointi pihvilihan kilpailutekijänä." Toisena vuonna päivät painottuivat teemaan: "Nurmen viljely ja rehunkorjuumenetelmien kustannusvertailu." Tämän vuoden maaliskuussa liitto järjesti eläinten hyvinvointituen uudistuksen johdosta koulutuspäivät Seinäjoelle. Tavoitteena oli järjestää vastaavat päivät useammilla paikkakunnilla, mutta maaseutuvirastosta ei luvattu ehtiä luennoimaan ympäri Suomea.

Asioista tiedottaminen on yksi kohta, jossa liitolla on tarjolla työskä. Tiedottamista on tehty Pihvikarja-lehdessä, jota jaetaan mm. maakunnallisiin ProAgriakeskuksiin ja maatalousalan oppilaitoksiin. Meidän tulee päästä tilanteeseen että oman tuotantosuuntamme ajankohtaiset asiat tiedotetaan jäsenille nopeasti ja näkyvästi liiton omilla sivuilla. Tämä on asia, jossa ei ole vielä saatu toivottua tulosta aikaan.

Puheenjohtajan kynästä:

Mitä kaikkea
Pihvikarjaliitto
onkaan jo
saanut aikaan?

Jos sinulla on mitä tahansa pihvikarja-alan asioita mielessä, joista näkisit tärkeäksi tiedottaa, niin ota yhteyttä! Tiedottamiseksi pitänee laskea myös väriä käsitysten oikominen lehtiä palstoilla. Naudanlihantuotanto on aika-ajoin saanut syntyä leimaa ilmastonmuutoskeskusteluissa ja Itämeriasioissa, mutta olemme reagoineet mahdollisuuksien mukaan ja laatineet vastineita.

Viranomaisvaikuttaminen määriteltiin liiton ehkä keskeisimmäksi toimenkuvaksi neljä vuotta sitten. Tämä on sellainen sarka, jossa riittää työtä loputtomiin. Liitto on vaikuttanut viime vuosien aikana niin poliittisiin päättäjiin kuin neuvotteleviin virkamiehiin. Esimerkkeinä voin mainita meitä koskettavat erityisympäristötukiasiat, korvamerkkiepisodeit, tiloille tehtävät tarkastukset ja niihin valmistautuminen, tukien maksun viivästyminen, nautaeläinten hyvinvointituki ja sen uudistamiset eri vaiheissa.

Lisäksi liitto on vaikuttanut teurashiehon tukistatusta koskevaan asiaan. Cap-tuen uudistamisvaiheessa annoimme lausuntonamme tuotannonalastamme.

Tätä kirjoittaessani liitto kokoaa tietoa ja valmistelee muistiota sekä kannanottoa eläinlääkinnän tilasta ja ylisuuriksi kasvaneista päivystysalueista. Ei voi olla oikein että yhtä aikaa yhteiskunta on huolestunut tuotantoeläinten hyvinvoinnista ja eläinlääkärin saaminen hätätilanteessa paikalle kestää keskimäärin yhä kauemmin.

Nautaeläinten hyvinvointitukeen on tehty uudistuksia ja sitä on mahdollisuus hakea edellisvuosia isompia määriä. Samanaikaisesti valvontaeläinlääkäreiden määrää on lisätty, mikä on toisaalta hyvä asia. Toisaalta praktiikkaa tekevien määrää ei saisi karsia. Päivystysalueista ei saa tehdä ylisuuria. Olennaista on saada sairait eläimet hoidetuksi tehokkaasti eikä valvoa onko juomakuppi 10 vai 11 lehmää varten.

Tässä pikainen katsaus siihen mitä on tehty. Tästä jatketaan eteenpäin. Anna ajatuksesi Pihvikarjaliitolle. Mitä voimme tehdä yhdessä tuotannonalamme eduksi.

*Antti Veräväinen
puheenjohtaja*

Toiminnanjohtajan kuulumisia

Kirjoittelen tätä tässä poikimisten välissä. Tänään on ollut ruuhkapäivä, mutta ovat onneksi olleet omatoimisia. Ensimmäiset jälkeläiset viime kesänä uransa aloittaneelta sonnilta ovat syntyneet sukkelasti ja nousseet pirteästi jaloilleen. On aina jännittävää nähdä, millaista jälkeä uusi sonni tekee ja toteutuvatko oletukset poikimisten sujumisesta ja vasikoiden syntymäpaineista.

Nyt onkin aika miettiä ensi kesän siitossoneja ja astutusryhmiä tukihakemusten täyten lomassa. Kotimaista tarjontaa löytyy pääroduista jo aika mukavasti. Sonnihuutokauppoihin on valittu laadukkaita nuorsoneja tarjolle. Kasvattajat myyvät soneja suoraan ja myös erinomaisia jo jälkeläisiä saaneita soneja löytyy. Kokenut sonni olisikin usein nuorsonia parempi vaihtoehto, jos karjan koko on sellainen, että astutusryhmät ovat isot. Sonnin valinta on risteytyskarjoissa aivan yhtä tärkeää kuin jalostuskarjoissa. Koska sonni on yleensä karjan arvokkain eläin, kannattaa sitä myös huoltaa. Siitossoneinkin sorkkahoito onnistuu kyllä.

Eläinten hyvinvoinnin tuki on haettavissa päätukihaun yhteydessä. Maaliskuussa järjestimme Seinäjoella koulutuksen, jossa Ulla Sihto Mavista kertoi tuesta, Ullan juttu asiasta löytyy tästä lehdestä. Asetus oli annettu keskiviikkona ja koulutus oli perjantaina. Monet asetuksen kohdat olivat vielä avaamatta selkokielelle. Nyt sitoumusehdot ovat näkyvillä, mutta hämmennystä on herättänyt se, miten eri lailla eri ELY-keskukset ovat tuesta kouluttaneet kevään koulutuskierroksella. Jokainen joutuu itse kohdallaan miettimään, pystyykö ehtoihin sitoutumaan. Seinäjoella esitimme paljon kysymyksiä ja avasimme käytännön asioita. Perusongelma tuntuu olevan siinä, että monet hyvinvoinnin kysymykset nautojen osalta on asetusta valmistellessa

nähty lypsykarjan näkökulmasta ja emolehmiin perustuvasta tuotannosta ei kerta kaikkiaan tiedetä eikä ymmärretä tarpeeksi. Toivottavasti tukeen pystytään sitoutumaan, sillä tukitasot ovat nousseet merkittävästi. Hyvinvointitukeen sitoutumattomien karjat eivät välttämättä voi oleellisesti huonommin kuin tuen piirissä olevien karjat, mutta yleisen eläinten hyvinvoinnin indikaattorina sitoutumista varmasti julkisuudessa pidetään.

Pihvikarjaliitolla on esitetty toiveita hintavaikuttamisesta ja tuottajaorganisaatiotyypisistä toiminnasta. Hallitus on pohtinut, onko liitolla keinoja vaikuttaa hinnoitteluun ja todennut, että sellaista vipuvoimaa ei taida olla. Lakia tuottajaorganisaatiosta ei viime hallituskaudella syntynyt ja nyt asiasta puhutaan CAPin uudistuksen yhteydessä. Voimme tuki pitää ääntä hinnoittelun suomalaisista kummallisuuksista, kuten hiehon lihan aliarvostuksesta.

Kesällä Pihvikarjaliitto osallistuu Okra-näyttelyyn Oripäässä 4. – 7.7. Pihvikarjaliiton hallitus päätti tukea kaikkia rotuyhdistyksiä 50 eurolla, jos rodusta saadaan näyttelyyn vähintään havaintoeläimet. Hereford järjestää rodun vuosinäyttelyn Okrasa. Loppukuusta suuntaamme Kiuruvedelle, jossa järjestetään ensimmäinen Viljo - Viljelijän konemessut -näyttely 27. – 29.7.

Tässä lehdessä esittäytyvät uusista hallituksen jäsenistä Asta Niiranen ja Janne Lukkari. Esa Auvisen esittely tulee seuraavaan lehteen. Toiminnanjohtaja poistuu tästä koneen äärestä taas navetan puolelle. Täällä lihaketjun alkupäässä pitää saada tuotetuksi priimaa tavaraa vieroitukseen, jotta loppukasvattaja saa aikanaan priimaa teurasta myydäkseen ja kuluttaja priimaa pihviä lautaselleen.

Hyvää kevättä toivottaen,

Maarit Kallio

Uutta eläinten hyvinvoinnin tuessa vuonna 2012

Eläinten hyvinvoinnin tukea voi hakea kevään päätukihaussa 30.4.2012 mennessä. Jos viljelijällä on jo vuosina 2008–2011 tehty eläinten hyvinvoinnin tuen sitoumus, viljelijä voi joko

- tehdä uuden sitoumuksen, jolloin käytössä on uudet tukiehdot ja tukitasot tai
- jatkaa vanhaa sitoumusta sitoumuskauden loppuun entisin ehdoin ja tukitasoin

Eläinten hyvinvoinnin tukea haettaessa täytetään lomakkeet 101B ja 188 (sitoumus) sekä lomake 194, jos sitoumukseen tehdään muutoksia. Eläinten hyvinvoinnin tuen sitoumusta ei voi tehdä vielä sähköisesti.

Sitoumuksen täytyy säilyä vaihdettaessa vähintään samantasoisena. Uudessa sitoumuksessa täytyy olla vähintään sama määrä lisäehtoja kuin on vanhassa sitoumuksessa.

- Tukitaso on noussut noin kolminkertaiseksi.
- Tukiehdot ovat jonkin verran muuttuneet.
- Varautumissuunnitelma on nyt perusehdoissa.
- Lisäehtojen määrä on kasvanut ja niitä voi valita haluamansa määrän. Huomioitava on, että lisäehtojen valintaa koskee tiettyjä rajoitteita, jotka on kerrottu sitoumusehdoissa.
- Lisäehtoa ei voi valita, jos se koskee vain vähäistä eläinmäärää eli vähemmän kuin 10 prosenttia sen eläinlajin eläinyksikkömäärästä, jonka kohdalla tilalla noudatetaan tuen perusehtoja.
- Terveystuotoasiakirjojen tekemiseen ja toimittamiseen liittyvät muutokset:
 - Terveystuotoasiakirja täytyy tehdä viimeistään 15.6.2012. Kopio täytyy toimittaa kuntaan viimeistään 2.7.2012, riippumatta siitä, minä vuonna sitoumus on tehty. Kopiota ei voi toimittaa sähköisesti.
 - 1.5.2012 jälkeen tehtävän terveystuotoasiakirjan ja terveystuotoasiakirjojen kopiot täytyy toimittaa kuntaan viimeistään 14.5.2013. Kopiota ei voi toimittaa sähköisesti.
 - Terveystuotoasiakirjojen toimitus kuntaan on tuen maksun perusta.

Eläinten hyvinvoinnin tuen sitoumusehdot:

<http://www.mavi.fi/fi/index/viljelijatuet/oppaatjaohjeet/elaintenhyvinvoinnintuensitoumusehdot.html>

Lisätietoja saa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselta.

Ulla Sihto
Mavi

Pihvinaudan hyvinvoinnilla tulosta

Pihvikarjaliitto järjesti yhteistyössä AtriaNaudan kanssa pihvikarjaa kasvattaville tiloille 16.3. Seinäjoella hyvinvointikoulutus -päivän.

Mavin ylitarkastaja Ulla Sihto kertoi uudistuneesta hyvinvointituesta ja anti oli molempinpuolista, ylitarkastaja sai runsaasti vinkkejä tarkennuksiin ja epäkohtiin, sekä totuudenmukaisen kuvan arkitodellisuudesta.

Hyvinvointitukeen on tulossa selkeät ohjeet mitkä toimenpiteet on valittavissa emolehmätiloille, mitkä lypsyrotuisille ja mitkä ulkona kasvatettaville naudoille. Sitoutumisehdot luvattiin julkaista parin viikon sisällä seminaarista.

Terveystuotoasiakirja täytyy viimeistään 15.6.2012, kopio kuntaan 2.7.2012 mennessä, käytännössä kuitenkin aiemmin, koska kunnat ovat lomalla heinäkuun ajan.

Lisäehtoja ei voi valita, jos ne koskevat vain vähäistä eläinmäärää. Tästä nousi keskustelua mikä sitten on vähäinen määrä, tarkennus on tulossa.

Eläinten laskentapäivät sen vuoden sitoutumisehtojen mukaan koska on sitoumuksen tehnyt.

Tavoite on saada 7500 tilaa tuen piiriin eli lisäystä noin 2500 tilaa. Sitoutuvan viljelijän tai puolison tulee olla syntynyt 31.12.1966 – 31.12.1993.

pihvikarja

PIHVIKARJALIITON TIEDOTUSLEHTI

JULKAISUJA: Pihvikarjan kasvattajien liitto ry
PÄÄTOIMITTAJA: Maarit Kallio
LEHTITOIMIKUNTA: Maarit Kallio, Liisa Linna, Maarit Sievänen
ILMOITUSMYYNTI: Lehtitoimikunta
KUVAT: Kirjoittajat, rotuyhdistykset, Liisa Linna, Sanna Sipiläinen, Laura Kuuluvainen, BigStockPhoto
KANSIKUVA: Laura Kuuluvainen
PAINOPAikka: Forssan Kirjapaino, Forssa
PAINOS: 4 000 kpl
ULKOAASU: Neiti Sievänen, www.neitisievanen.fi

www.pihvikarjaliitto.fi

Jos tuen saajan tilalla on todettu nautoihin kohdistunut eläin-suojelurikos tai -rikkomus, hyvinvointituki peritään takaisin.

Tuesta on mahdollisuus myös irrottautua 3 vuoden sitoumuksen jälkeen luopumalla kokonaan eläimistä tai maksamalla tuet takaisin. Viljelijän on myös maksettava tuki takaisin jos eläinmäärä vähenee, ellei tilanne ole väliaikainen.

Keskustelua heräsi myös tilanteesta, jossa tilallinen on syytön, esimerkkinä nousi vedentulon loppuminen vesilaitoksen sähkökatkon vuoksi. Sihto lupasi laittaa kunnallisille toimijoille veloitteen varajärjestelmän hankkimisesta.

Lisäehdot aiheuttivat pitkiä keskusteluja, varsinkin laidunnuksesta ja vasikoiden pito-olosuhteiden parantamisesta. Saako sii-

tossosni erityisoikeuden olla yksin, onko emolehmien vasikat vieroitettava tasan 6 kk iässä ja erotettava sonni- ja lehmävasikat tarkalleen tuon ikäisinä toisistaan, kauanko eläinten pitää saada jaloitella talvella ulkona, mitkä ehdot on valittavissa emolehmätiloille ym. Näihin on tulossa myös tarkennuksia.

AtriaNaudan puheenvuoron piti Susanna Vehkaoja, aiheena Pihvilihan tuotanto nousuun. Kotimainen tuotanto on ollut nousujohteista mutta edelleen joudumme tuomaan ulkomailta lihaa. Tuotantoa on varaa lisätä runsaasti. Emoja on tällä hetkellä noin 59 000 kpl. Luomussa on 20,7 % emoista.

Päivän päätteeksi Jonne Kupi Atria Suomelta luunoi otsikolla Atrian Hienoin Pihviliha markkinoinnin silmin.

Liisa Linna

VAPOLAN TILA
040 7759 888
Vehmaantie 1331, 23600 Kalanti
www.vapola.fi

- SÄHKÖAITA - JA LAIDUNTARVIKKEET
- SUUNNITTELU
- ASENNUSPALVELU
www.prim-aita.fi
info@prim-aita.fi
p. 0400-387 490
patura

Vasikan ruokinnan perusta!

Milka juomarehut on valmistettu laadukkaista ja monipuolisista raaka-aineista ja ne soveltuvat hyvin myös pienten vasikoiden juottoon. Milka juomarehut sisältävät Protection Plus järjestelmän, joka tukee vasikan ruoansulatusta ja vastustuskykyä monin eri tavoin mm. probiooteilla sekä probiooteilla.

Milka BASIC

**EDULLINEN
PIKKUVASIKOIDEN
JUOMAREHU**

Milka Basic on edullinen vaihtoehto pienen vasikan juottoruokintaan. Parhaaseen kasvutulokseen pääset yhdistämällä hyvin sulavan vasikoiden alkukasvatusrehun mukaan juottoon heti alussa.

Milka Basic käy valmiiksi happaman (pH n.5.0) koostumuksen ja hyvän sekoittuvuuden ansiosta perinteisen juoton lisäksi myös hyvin hapanjuottoon sekä automaattiruokintaan. Milka Basic on valmistettu laadukkaista raaka-aineista käyttäen hyväksi viimeisintä raaka-aineiden valmistusteknologiaa.

Milka INSTANT

**TÄYSIPAINOINEN
PIKKUVASIKOIDEN
JUOMAREHU**

Milka Instant on täysipainoinen pienen vasikan juomarehu heti ternimaitokauden jälkeen. Milka Instantin korkea valkuaismäärä ja rehuysikköarvo takaavat terveen ja tasapainoisen kasvutuloksen.

Milka Instant käy valmiiksi happaman (pH n.5.0) koostumuksen ja hyvän sekoittuvuuden ansiosta perinteisen juoton lisäksi myös hyvin hapanjuottoon sekä automaattiruokintaan. Milka Instant sisältää Protection Plus järjestelmän, missä vasikan ruoansulatusta ja vastustuskykyä tuetaan monin eri tavoin mm. probiooteilla sekä probiooteilla.

**Kysy lisää rehukauppiaaltasi
tai suoraan meiltä!**

BIOFARM

Yrittäjätie 20, 03600 Karkkila puh. (09) 225 2560
www.biofarm.fi biofarm@biofarm.fi

PIHVIKARJALIITON HALLITUS

Antti Veräväinen, puheenjohtaja (Akaa)
Puhelin 0500 835 084 – antti.veravainen@pihvikarjaliitto.fi

Henrik Jensen, varapuheenjohtaja (Salo)
Puhelin 0400 124 364 – henrik.jensen@inkere.fi

Esa Auvinen (Kiuruvesi)
auvinen.esa@gmail.com

Asta Niiranen (Nurmes)
Puhelin 050 4023 793 – asta.niiranen@luukkucom

Pekka Kokkonen (Iisalmi)
Puhelin 0500 995 160 – pekka.kokkonen@pp8.inet.fi

Liisa Linna (Alavus)
Puhelin 040 961 8590 – liisa.linna@pihvikarjaliitto.fi

Petteri Mäkelä (Hattula)
Puhelin 0400 201 810 – petteri.makela@htt.inet.fi

Esa Karjalainen (Vaala)
Puhelin 0400 584 612 – esa.karjalainen@pp1.inet.fi

Janne Lukkari (Sotkamo)
Puhelin 040 5233700 – janne.lukkari@rantola.fi

VARAJÄSEN:
Aarne Schildt (Porvoo)
Puhelin 040 533 6327 – aarne.schildt@bosgard.com

TOIMINNANJOHTAJA

Maarit Kallio
Puhelin 040 586 2887 – maarit.kallio@pihvikarjaliitto.fi

OTA YHTEYTTÄ. LUODAA YHTEINEN TULEVAISUUS!
KESKUSTELEMME MIELELLÄMME LISÄÄ!

www.pihvikarjaliitto.fi

Pihvikarjayhdistykset

Pihvikarjayhdistykset ovat olleet mukana perustamassa Pihvikarjankasvattajien liittoa. Jos olet kiinnostunut jostain tietyistä rodusta/roduista, käy tutustumassa alla oleviin sivustoihin ja ota rohkeasti yhteyttä!

Suomen Angusyhdistys ry

www.angus.fi
Puheenjohtaja Jyrki Ankelo
Puhelin 040 775 9888
Sihteeri Maiju Pesonen
Puhelin 050 5424 569

Suomen Charolaisyhdistys ry

www.charolais.fi
Puheenjohtaja Kaarlo Schildt
Puhelin (019) 654 529
Sihteeri Heta Östergård
Puhelin (02) 5527 110

Suomen Herefordyhdistys ry

www.hereford.fi
Puheenjohtaja Jyri Tanner
Puhelin 040 591 3033
Sihteeri Hannele Moisander
Puhelin 040 8460 524

Suomen Highland Cattle Club ry

www.highlandcattle.fi
Puheenjohtaja Heli Rosvall
Puhelin 040 836 5734
Sihteeri Merja Kangasmäki
Puhelin 040 756 9296

Suomen Limousinkasvattajat ry

www.limousin.fi
Puheenjohtaja Joel Puhakainen
Puhelin 0400 643 909
Sihteeri Johanna Jantunen
Puhelin 044 5503 191

Suomen Simmentalyhdistys ry

www.simmentalyhdistys.fi
Puheenjohtaja Jarkko Rautiainen
Puhelin 0440 886 086
Sihteeri Kaisa Sirkko
Puhelin 0400 614 084

Valvontaeläinlääkäri on eläinten hyvinvoinnin asialla

Marraskuussa 2009 voimaan tulleen eläinlääkintähuoltolain myötä Suomeen on perustettu kunnallisia valvontaeläinlääkäriä virkoja, joiden myötä viranomaisvalvonnan eriyttäminen potilastyöstä on tullut mahdolliseksi.

Aikaisemmin sama kunnaneläinlääkäri saattoi vastata alueensa laajasta tehtäväkentästä aina kiireellisestä eläinlääkärin avusta elintarvikevalvontaan. Kaikkien tehtävien hoitaminen oli vaikeaa ja omien asiakkaiden valvonnasta saattoi muodostua jääviysoongelma, kun eläinlääkäri sekä hoiti että valvoi samaa maatilaa.

Sofia Vääräkkälä aloitti valvontaeläinlääkärinä syksyllä 2011. Virka on yhteinen Sastamalan sosiaali- ja terveyspalveluiden ja Pyhäjärvisuodun (Eura, Huittinen, Köyliö, Säkylä) ympäristötoimiston kanssa. Työtehtäviin kuuluvat valtion virkatehtävät eli mm. eläinsuojeluasiat. Lisäksi toimenkuvaan kuuluu alkutuotannon valvontaa, kuten maitotilojen sekä muna-alan laitosten hygieniatarvikevalvontaa. Alueittain työtehtävät hieman vaihtelevat, mutta pääpaino on eläinsuojeluasioissa. Lisäksi valvontaeläinlääkäri hoitaa eläintauti-, sivutuote- ja vierasainevalvontaa.

Vääräkkälä toteaa, että häntä työllistävät tällä hetkellä eniten juuri eläinsuojeluasiat. Toisaalta esimerkiksi salmonellasaneerukset voivat haukata työajasta leijonan osan. "Jos vaikka sinikielilautia vastaan tulisi rokotusohjelma, olisi asian paikallinen käytännön organisointi vastuullani. Salmonellasaneerukset kuuluvat tehtäviin. Onneksi näitä ei ole vielä eteen sattunut. Kollega kertoi lihanautatilan salmonella-tapauksesta, jossa jouduttiin saneeraukseen. Tilalla ei ollut vakuutusta ja taloudelliset menetykset olivat tuntuvat. Avoimien kylmäpihattojen perusteellinen pesu ja desinfiointi on käytännössä usein todella vai-

keaa ja lintujen pääsyä eläinten ruokinta- ja makuualueille on lähes mahdoton estää. Lihaskalassa eläinaineksen saneeraus on emolehmitään verraten helppoa, partia pois, mutta emoissa vuosien kasvatus- ja jalostustyö menetetään. Vakuutuskaan ei kaikkea ylimääräistä vaivaa ja harmia korvaa, mutta ilman kunnossa olevaa vakuutusturvaa tilanne on vielä karumpi."

Valvontaeläinlääkäri toteuttaa AVI:n ja Eviran määräyksiä. Eri-laiset vuositarkastukset kuuluvat tehtäviin. Isot kennelit, ammattimaiset ratsastus- ja ravitallit ja eläinkaupat ja -hoitolat sekä keinosiemennysasemat ja muut ei-varsinaisiksi tuotantotiloiksi luettavat tarkastetaan. Maitohygieniatarvikevalvontaa tehdään kaikille maidontuotantotiloille. Lihanautatilalle saattaa osua vierasainevalvonta otantana. Tilan lääkekirjanpito käydään läpi ja eläimistä otetaan näytteet. "Taannoin otin pissanäytettä sonnimmullikalta. Kyllä se sitten lopulta purkkiin saatiin, mutta aikaa se otti. Vierasainejäämiä ei kotimaisesta lihasta juuri löydy ja hormoneista suomalainen tuotanto on puhdasta."

Suurin osa valvontaeläinlääkärin tekemistä eläinsuojelutarvikevalvontasta perustuu epäilyyn. Ilmoituksia tekevät yksittäiset ihmiset tai ilmoitus tulee esimerkiksi teurastamolta, kun teuraat ovat huomattavan lantaisia. Kahdessa kolmanneksessa kaikista tapauksista tilanteen todetaan olevan kunnossa tai selvittää huomautuksella, mutta kolmannes johtaa määräyksiin tai kieltöihin ja alle 5 % kaikista tarkastuksista johtaa kiireellisiin toimenpiteisiin. Mukana luvuissa ovat kaikki eläimet lemmikeistä tuotantoeläimiin. Kissojen ja koirien heitteillejätöt ovat yleisimpiä vakavimpia tapauksia. Hevosiin liittyvät tapaukset ovat myös yleistyneet sitä mukaa kuin hevosharrastus on kasvanut. "Liian lyhyessä hihnassa kiinni pidetty ja huonosti hoidettu koira tai kuran keskellä pienellä omakotitontilla jököttävä hevonen näkyvät muille ihmisille ja ilmoituksia tehdään helpommin. Tuotantoeläinpuoli on tavallaan suljettu systeemi, jota ulkopuoliset naapurit tai ohikävijät eivät näe. Joskus asiat voivat olla pitkään huonolla tolalla ilman, että kukaan osaa epäillä ongelmia."

Tuotantoeläinten osalta ongelmat liittyvät yleisimmin siivottomuuteen. Kuivitus ei ole riittävää ja lannanpoistossa on ongelmia. "Vielä löytyy niitä paikkoja, joissa sonneja kasvatetaan kytkettyinä vaikeasti puhtaana pidettävissä parsissa. Tällaiset tuotantotilat vaativat paljon hoitajalta, jotta eläimet saadaan pysymään puhtaina. Joskus juottokin saattaa tapahtua ämpäristä, jolloin ei aina ole takeita, että eläimet saavat riittävästi vettä juodakseen. Eläinmäärä ei välttämättä ole kovin suuri, mutta hoitaja uupuu. Toisinaan karjanomistajat sokeutuvat tilanteelle, eivätkä huomaa, että asiat pitäisi tehdä toisin. Samalla tuotannon kannattavuus myös on heikko ja parantamalla eläinten hyvinvointia saataisiin parempaa taloudellista tulostakin."

Ruokinta on Vääräkkälän mukaan pääsääntöisesti kunnossa, mutta vesihuollossa on parantamisen varaa. Automaattisia juomalaitteita ei välttämättä ole riittävästi tai ei ollenkaan ja talvella ne saattavat olla jäässä. Välttämättä juottolaitteiden ei tarvitse olla automaattisia, mutta riittävästä puhtaasta vedestä saannista tulisi huolehtia muutoin. Vasikoiden tilavaatimus on myös edelleen huonosti mielletty asia. "Toisinaan tuntuu, että aikuisten eläinten olosuhteet kyllä mielletään tärkeiksi, mutta vasikoita ei osata arvostaa tarpeeksi. Nuori karja menee siinä sivussa, eikä sitä ajatella yhtä arvokkaana ja tärkeänä eikä nähdä eläimen saaman hyvän alun merkitystä myöhemmälle tuotokselle."

Välinpitämättömyys saa valvontaeläinlääkärin näkemään pu-

Kuva: Sofia Vääräkkälä.

naista. "Joskus törmään käsittämättömään välinpitämättömyyteen ja se saa minut suuttumaan. Sellaista on vaikea ymmärtää ja tuotantoeläinten kohdalla hämmästyttää myös se, ettei hyvinvoinnin ja talouden kannattavuuden kytköstä nähdä. Monesti puutteet hyvinvoinnissa näkyvät suoraan heikompina tuotoksina tai suorastaan tulonmenetyksinä. Luulisi rahan toimivan kannustimena korjata asiat, varsinkin kun puutteet saattavat johtaa myös merkittäviin tukimenetyksiin. Erikseen ovat sitten ne täysin uupuneet rittäjät, jotka eivät vain yksinkertaisesti ole enää jaksaneet. Nämä tilanteet ovat raskaita, kun ihmisten hyvinvointi pitäisi saada ensin kuntoon, että eläimistä jaksetaan taas huolehtia. Koskaan ei tiedä, mitä taustalta löytyy: sairautta, päihdeongelmia, talousvaikeuksia. Valvontaeläinlääkäri saattaa sitten olla se, jolle koko vyyhtiä aletaan purkaa. Se ensimmäinen ihminen, joka kuuntelee."

Kun "Matti Meikäläisen" tilasta tulee ilmoitus ja herää epäily, että tilalla ei ole kaikki kunnossa, tekee valvontaeläinlääkäri tarkastuksen tilalle. Tarkastus tehdään yleensä yllätykskäyntinä tai sitten valvontaeläinlääkäri soittaa muutamaa tuntia ennen varmistaakseen, että tilalla on joku paikalla tarkastuksen aikana. Isäntäväellä on oikeus olla läsnä tarkastuksessa. Tilanne käydään kokonaisvaltaisesti läpi. Joka käynnistä laaditaan tarkastuskertomus ja jos käynnillä havaitaan laiminlyöntejä eläinten hoidossa, annetaan isäntävälle tilaisuus tulla kuulluksi eli he saavat kertoa mielipiteensä havainnoista joko suullisesti tai kirjallisesti. Jos isäntäväki korjaa havaitut epäkohdat kuulemisen aikana, ei valvontaeläinlääkärin tarvitse ryhtyä hallinnollisiin pakkokeinoihin

eli tehdä eläinsuojelupäätöstä. Jos taas epäkohtia ei korjata, voidaan tilanväki määrätä korjaamaan havaitut laiminlyönnit määrääjässä. Määräajan päätyttyä valvontaeläinlääkäri varmistaa, että annettuja määräyksiä on noudatettu. Kaikki tarkastuskertomukset, oli laiminlyöntejä tai ei, menevät tiedoksi aluehallintovirastoon, jossa asia mahdollisesti etenee laiminlyöntien osalta tukikäsitteilyyn. Lisäksi tehdyt päätökset menevät tiedoksi poliisille ja sitä myöden tapaukset etenevät mahdollisesti syyteharjintaan. "Eläintenpitokieltoja ei kovin helposti anneta, rikkeiden tulee olla usein toistuvia ja vakavia. Tuotantoeläinten kohdalla ajatellaan myös sitä, että kyseessä on ihmisen elinkeino. AVI:lla on yleinen tietojärjestelmärekisteri, johon tarkastuskertomukset ja päätökset rekisteröidään ja periaatteessa päätösasiakirjat ovat julkisia asian käsittelyn päätyttyä." Vääräkkälä toteaa.

Vieroitushuuto aiheuttaa emotiloista aiheuttomia ilmoituksia. Yötä päivää jatkuva poru kantaa kauaksi ja jos ei asian todellista laitaa tiedä, voi uskoa kyseessä olevan todella pahan tilanteen. "Nyt jo tiedän osan tapauksista, eikä enää tarvitse lähteä pillit soiden hätiin. Naapurit usein tietävät mistä on kyse, mutta usein ilmoituksia tulee ohi kulkevilta lenkkeilijöiltä tai hieman kauempaa. Vieroitaminen on osa normaalia emotilan vuodenvieroa eikä huuto sinänsä kerro eläinten huonosta hoidosta. Suurelle osalle ihmisiä asia on kuitenkin outo ja he huolestuvat. Tilalla käydessä tilanne sitten selvää."

Maarit Kallio

Eläinsuojelu kuuluu usean viranomaisen toimialaan

Eläinsuojelu

Eläinsuojelulain mukaan eläimiä on suojeltava kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta parhaalla mahdollisella tavalla. Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Eläinsuojelun kunnallisia valvojia ja täytäntöön panevia viranomaisia ovat kunnaneläinlääkärit, terveystarkastajat ja poliisin edustajat. Kansalaisilla on merkittävä osuus eläinten hoitoon liittyvien laiminlyöntien ilmoittamisesta viranomaisille.

Nautojen suojelu

Nautojen pitoa, hoitoa, kohtelua ja käsittelyä säätelevät eläinsuojelulaki, eläinsuojeluasetus, eläinkuljetuslaki ja eläinkuljetusasetus. Maa- ja metsätalousministeriön päätös eläinten teurastamiselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista säätää eläinten teurastamisesta. Päätös nisäkäs- ja lintulajeihin kuuluvien tuotantoeläinten lopettamiselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista sisältää säännöksiä eläinten lopettamisesta.

Nautojen pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista säädetään lisäksi valtioneuvoston asetuksella nautojen suojelusta. Tässä asetuksessa asetetaan muun muassa yksityiskohtaisia pitoa- ja ulkotarhoja sekä eläinten hoitoa, kohtelua ja käsittelyä koskevia vaatimuksia.

Täydentävien ehtojen valvonta

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan osa ovat viljelijöitä velvoittavat ns. täydentävät ehdot. Näiden ehtojen noudattaminen on EU:n viljelijöille maksamien suorien tukien ja EU:n osittain rahoittamien ympäristötuen, luonnonhaittakorvauksen ja eläinten hyvinvointituen maksamisen edellytyksenä.

Aluehallintoviraston eläinlääkärit tekevät täydentävien ehtojen valvontoja elintarviketurvallisuuden, eläintaudeista ilmoittamisen ja eläinten hyvinvoinnin osalta tuotantoeläintiloilla.

Myös mikä tahansa muu tuotantoeläintilalle tehty tarkastus (epäilyyn tai otantaan perustuva eläinsuojelutarkastus, eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonta, alkutuotannon hygienia- ja valvonta) laajennetaan täydentävien ehtojen valvonaksi, mikäli tarkastuksessa havaitaan puutteita täydentävien ehtojen ns. indikaattorien noudattamisessa.

Eläintenpitokieltorekisteri

Eläintenpitokieltorekisteri on Oikeusrekisterikeskuksen omistama ja ylläpitämä rekisteri, joka sisältää tiedot tuomioistuinten määräämistä eläintenpitokielloista. Rekisteristä voidaan luovuttaa tietoja rekisteriotteella, sekä laissa erikseen mainituille viranomaisille myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

Rekisteriin tallennetaan eläintenpitokieltoon määrätyn henkilön nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot sekä yksilöidyt tiedot tuomioistuimen ratkaisusta, kuten eläintenpitokiellon sisältö ja kesto.

Rekisterissä on tiedot voimassaolevista eläintenpitokielloista. Tiedot päättyneistä kielloista siirretään Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämään arkistohakemistoon, josta tietoja voidaan tarvittaessa luovuttaa viranomaisille viiden vuoden ajan eläintenpitokiellon päättymisestä.

Eläinsuojelulain mukaisilla viranomaisilla on pääsy eläintenpitokieltorekisterin tietoihin Eviran tietojärjestelmän kautta. Eviran tietojärjestelmän kautta rekisterin tietoja voivat lukea kuntien virkaeläinlääkärit, eli kunnaneläinlääkärit ja erityisesti valvontaan keskittyvät kuntien valvontaeläinlääkärit, sekä aluehallintovirastojen läänineläinlääkärit. Tietoihin on pääsy myös rajaeläinlääkäreillä sekä teurastamojen tarkastuseläinlääkäreillä, samoin kuin kuntien terveys- ja eläinlääkäreillä, joiden valvontaa hoitavilla viranhaltijoilla eli terveystarkastajilla. Lukuoikeus on myös Maa- ja metsätalousministeriöllä sekä Eviralla.

Eläintenpitokieltorekisteristä on yhteys myös Maaseutuvirasto Mavin ylläpitämään sovellukseen, jonka kautta tietoja voidaan käyttää maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitoa varten. Useimpia maataloustukia ei makseta eläinsuojelurikokseen syylistyneelle eläintenpitokiellon aikana.

Eläintenpitokieltorekisteriin on pääsy myös poliisilla, tullilla, rajavartiolaitoksella, yleisellä syyttäjällä sekä yleisellä tuomioistuimella omien järjestelmiensä kautta.

Maarit Kallio

Tukihenkilö on rinnallakulkija

Maaseudun tukihenkilöverkossa toimii noin 320 tukihenkilöä, jotka ovat saaneet koulutuksen tehtävään ja tehneet tukihenkilösitoumuksen. He ovat nykyisiä tai entisiä emäntiä ja isäntiä tai muuten maatalouden piirissä työskenteleviä tai maaseutuun sidoksissa olevia ihmisiä. Monilla heistä on terveydenhuoltoalan koulutusta, mutta useilla paras pätevyys tehtävään on ollut itse koettu kriisi, josta on selviytytty. Tukihenkilöitä koulutetaan tehtäväänsä perus- ja jatkokurssein, mutta pohjimmiltaan rinnalla kulkijaksi opettaa oma eletty elämä.

Jokainen tukihenkilöksi ryhtyvä tekee sitoumuksen, joka velvoittaa vaihtoon sekä tuettavan elämän- ja maailmankatsomuksen kunnioittamiseen. Tukihenkilöt ovat vapaaehtoisuustyöntekijöitä, joilla on mahdollisuus ja halu olla kuuntelijana ja vertaistukena toiselle ihmiselle, kun hän tarvitsee kuuntelijan. Tukihenkilö on maallikko, jolla taustansa tähden on kyky ymmärtää mistä toinen puhuu, kun hän suree maatilan kohtaloa avioerotilanteessa tai tuntee pettäneensä edellisten sukupolvi- odotukset luopuessaan tilasta.

Kun on kyseessä suuri katastrofi, tulipalo tai vastaava, meidän on helpompi mennä avuksi ja näissä tilanteissa meillä on myös lupa ottaa apua vastaan leimautumatta epäonnistujiksi. Pahempaa on hiljaa hiipivä väsymys, joka salakavalasti syvenee toivottomuudeksi. Eikä maaseutu ole enää lintukoto vaan yleistä turvattomuutta koetaan myös maalla. Toiminta on vähintäänkin yhtä ajankohtaista ja tärkeää nyt kuin vuonna 1996, jolloin verkon rakentaminen Melan työturvallisuusrahalla alettiin.

Ennen saatettiin maalla melko huoletta kävellä naapurin navettaan sisälle. Eläintenpito oli tietyllä tavalla avoimempaa kuin nyt, kun jo tautienkin pelosta vältämme menemästä toistemme tuotantotiloihin ilman pakottavaa tarvetta. Tilanne navetan sisäpuolella voi päästä aika pahaksi ilman, että kukaan ulkopuolinen tietää mitään. Joskus lähin perhepiirikään ei tiedä missä mennään ja muussa ammatissa toimivalla puolisoilla ei ehkä ole edes riittävästi ammattitaitoa nähdä karjanpidon todellista tilaa. Apua ei osata eikä jakseta hakea ajoissa.

Tukihenkilöistä monet ovat olleet mukana toiminnassa alusta alkaen ja verkko elää sukupolvenvaihdosvaihetta. Entisen koordinaattorin jäätyä eläkkeelle Ritva Lampela aloitti uutena vuoden vaihteessa. Mukaan tukihenkilöiksi tarvitaan uusia erikikäisiä naisia ja miehiä. Ihan nuorella ei vielä tarvittavaa elämäkokemusta välttämättä ole, eikä tarvitse välttämättä olla itse viljelijä. Tärkeää olisi kuitenkin se, että itsellä on ymmärrys siitä, millainen on viljelijän vuodenkierto – miten työhuiput osuvat ja koska tuet tulevat ja korkotukilainat erääntyvät.

Itse näkisin niin, että tukihenkilötoiminnan tulisi kehittyä myös ennaltaehkäisevään suuntaan. Ettei tarvitsisi mennä pohjalle asti ennen kuin ottaa tukihenkilöön yhteyden. Että paha oloa voisi purkaa jo aiemmin ja saada suunnan käännettyä parempaan päin. Varhaisen välittämisen mallia pyritään sovelta- maan myös maatalousyrittäjille, kannattaa tutustua aiheeseen MELAn sivuilla:

www.mela.fi/Esitteet/Varhaisen_valittamisen_malli.pdf

Tukihenkilöverkosta tietoa löytyy osoitteesta:
www.tukihenkilo.fi

Maarit Kallio

**JALOSTUSTAVOITTEENAMME
HYVÄLUONTEISET, HELPPHOITOISET,
NOPEAKASVUISET JA HYVIN LUOKITTUVAT ELÄIMET.**

TERVETULO A TUTUSTUMAAN !!

Anne-Marie Rosenlew
Kartanonkuja 100, 37200 SIURO Puh.nro. 03 340 6890 / 040 590 5718
email: anne-marie.rosenlew@finnbeef.fi

Pihvilihan tuotanto nousuun – kaikki vasikat tarvitaan

Pihvilihaa tarvitaan nykyistä enemmän, sillä nykyisillä nautamäärillä naudanlihan-tuotanto lähtee lähivuosina Suomessa laskuun.

Emolehmien määrän pitää lisääntyä vähintään 1600 vuodesa, mutta myös tuotannon tehostamista tarvitaan. Emolehmää kohti tuotettavan lihan määrän on noustava vähintään 15 kg vuodessa.

Ensisijaisesti tavoitteena omavaraisuus

Pihvivasikan tuotantokustannuksella on suuri merkitys pihviteuraseläimen kasvatuksessa. Se, joka pystyy tuottamaan jokaista emolehmää kohti hyvän ja arvokkaan vasikan mahdollisimman pienillä tuotantokustannuksilla pärjää parhaiten. Menestyksen avaimet ovat yleensä yrittäjillä itsellään, kaikkea ei voida kopioida ja levittää neuvonnankaan menetelmillä. Kuitenkin raha on aina ollut hyvä porkkana. AtriaNauta-palvelun vasikka- ja teurashinnasto pyrkivät ohjaamaan eläinainesta ja tuotantotapoja siihen suuntaan, että koko ketju pärjäisi. Toimintomme tähtäävät mahdollisimman suureen naudanlihan omavaraisuuteen, joka edellyttää asiakkaidemme tuotannon pitämistä monimuotoisena. Tällä monimuotoisuudella tarkoitetaan mm. maitorotuisen naudan sekä kaikkien kuuden (ab, ba, ch, hf, li, si) liharodun hyödyntämistä. Palvelemme kaikkia tiloja tasapuolisesti, jotta eri tiloilla olevat erilaiset tuotanto-olosuhteet voitaisiin hyödyntää tilalle sopivimmalla tavalla. Näillä toimenpiteillä pyrimme takaamaan kotimaisen naudanlihan riittävyyden lisäksi tasaisen tarjonnan pihvi- ja luomunaudanlihassa vuositasona sekä ennen kaikkea naudanlihan tuotannon kilpailukykyyn Suomessa.

Paljon lihaa nuppia kohti

Omavaraisuuden ja tuotannon kannattavuuden tähden suosittelemme kasvattamaan pihvisonnien ruhot suuriksi ja parantamaan muutenkin emolehmää kohti tuotettavan lihan määrää. Kaikenlaisia pihviteuraita ei kuitenkaan kannata kasvattaa yhtä suuriksi, koska rasvoittumistaipumuksissa on eroja. Liian voimakas kasvatus voi lisätä myös kuolleisuutta, jos esimerkiksi jalat eivät kestä. Pihviteurashiehojen kasvatuksessa tärkeintä on nopea kierto eli maksimi kasvu ja riittävän alhainen teuraspaino. Emolehmäbuumin aikaan lehmävasikoista jätettiin uudistukseen lähes kaikki, mikä näkyi pieninä pihvihiehojen teurasmäärinä. Viime vuosina pihvihiehojen teurastukset ovat lisääntyneet ja mm. sitä kautta emolehmää kohti laskettu lihantuotantomäärä on noussut Suomessa vuoden 2006 209 kilosta vuoden 2010 263 kiloon. Vastaavasti lypsylehmää kohti lihaa tuotettiin vuonna 2006 244 kiloa, mikä oli silloin 35 kg enemmän kuin emolehmää kohti tuotettu lihamäärä. Vuonna 2010 lypsylehmien tuottama liha oli 236 kg/lehmä eli 27 kg vähemmän kuin emojen. Emolehmätuotantokin on kehittynyt, mutta vielä on kuitenkin paljon kehitettävää. Esimerkiksi Atria-Nauta-palvelun välittämien pihvivasikoiden (n. 10 000 kpl/v) keskikasvu ei eroa tällä hetkellä juurikaan maitorotuisen välikasvatettujen vasikoiden päiväkasvusta, vaikka kasvuissa on ollut kehitystä parempaan suuntaan.

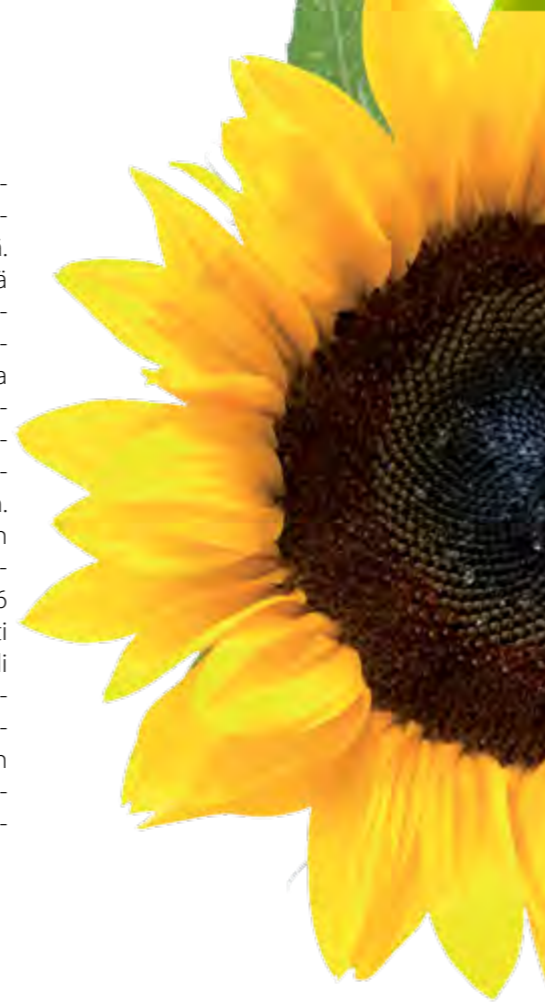
Onko seinälläsi vasikkapassi?

Viime vuosi oli vasikan vuosi. AtriaNauta-verkkosivuilla sai suorittaa sen kunniaksi vasikkapassin, jonka kysymykset oli laadittu tuotantosuunnittain. Kysymyksissä oli toki kompiakin, mutta ne perustuivat InnoNauta-hankkeen sivuilla olleeseen laajaan materiaalipakettiin. Kysymyksiin vastattiin 2220 kertaa, mikä on ilahduttavan iso määrä. Niistä maitotilakysymyksiin vastasi 1560, loppukasvattamokysymyksiin 208, vasikkakasvattamokysymyksiin 158 ja emolehmätilan kysymyksiin 294. Maitotila-vasikkapassin sai 33 % vastaajista, emolehmätilan vasikkapassin 37 % vastaajista. Tärkeintä ei ollut läpipääsy, vaan se, että vasikoista puhutaan ja niihin liittyviä asioita pohditaan.

Kuka haluaa tuottaa pihvilihaa?

Emotilalla vasikkakuolleisuus-prosentilla on suuri merkitys tilan talouteen ja karjaa hoitavien henkilöiden mielialaan. Se kertoo usein myös karjan hyvinvoinnista ja tuotannon kokonaishallinnasta paljon. Poikimisten valvontaan ja vasikoiden alkuhoitoon panostaminen kannattaa. Lisäksi on syytä kirjata muistiin kaikki eläinten itsensä aiheuttamat töppäilyt, jotta muistaa poistaa karjasta pahamaineiset yksilöt. Jos vasikkakuolleisuus on useana vuonna yhtä huono, täytyisi katsoa itseään peiliin ja kysyä, että onko tullut valittua väärä ala, vai mistä kiikastaa. Nasevan sivuilla näkee yhdellä silmäyksellä oman tilansa eläinvirtaraportin. Kuka haluaa jatkaa ja mieluiten laajentaa pihvilihantuotantoaan? Toivon, että tätä käytettyä ja käyttämätöntä voimavaraa on sekä nykyisissä polvissa että ennen kaikkea tulevaisuudessa. Tulevien polvien motivaatioon voimme vaikuttaa jo tänään omalla esimerkillämme ja asenteillamme. Tätä asennetta ja sen tietoista vaalimista kadehdin InnoNauta-hankkeen opintomatalla kanadalaisilla karjatiloilta.

Susanna Vehkaoja
AtriaNauta

Tunnista teko – katso kokonaisuutta

WWF aloitti näyttävän ilmastokampanjan, jossa yhdeksän ilmastotekoa on luokiteltu kolmeen eri ryhmään: asuminen, liikkuminen ja ruoka. Ruokaan liittyvänä teesinä kehoitetaan puolittamaan naudanlihan kulutus ja vaihtamaan naudanliha kaksi kertaa viikossa villikalaan tai palkokasveihin. Helposti muistettava teesi, mutta ilmastoteossa ei ole hurraamista, jos puolitus tehdään lopettamalla yksioikoisesti kotimaisen pihvilihan käyttäminen.

Kiitos ruokahävikin esiin nostamisesta – parantamisen varaa on yksittäisillä kuluttajilla, kaupalla ja suurkeittiöillä roimasti. Paitsi kestävämmästä ilmastosta, on myös eettisesti väärin, että ruokaa päätyy tulkuttomia määriä kaatopaikalle, kun samalla maailmassa nähdään nälkää. Lähiruokajattelu on hieno asia ja siihen liittyvänä sesonkien hyödyntäminen ruoanlaitossa. Oma kasvatus ja keräily sopivat nekin monille tuomaan mukavaa särvintä ruokapöytään.

Mutta suoraviivainen kehoitus puolittaa naudanlihan kulutus ja korvata sitä palkokasveilla ja villikalalla katsomatta kokonaisuuteen, ei ole kestävä. Kun puhutaan kestävästi tuotetusta soijasta, ei pidä unohtaa kestävästi tuotettua naudanlihaa. Niin hyvää ja terveellistä kuin kala onkin, liittyy kalan käyttöön kuitenkin ongelmia. Luonnonkalaa ei ole aina kovin hyvin saatavilla. Itämeren kalaa rasittavat lisäksi edelleen korkeat dioksiinipitoisuudet ja sisävesien petokaloja elohopean kerääntyminen. Tonnikalaa liikakalastetaan.

Naudan kasvatus perustuu meillä nurmeen. Nurmipelto on hiilinielu. Mitä pitkäikäisempi nurmi on, sitä suurempi on juurimassa maan sisällä. Tämä massa on ilmasta sidottua hiiltä. Nurmi parantaa maan rakennetta, jolloin ravinteet pidättyvät maassa paremmin. Pintavalunta vähenee ja talviaikainen kasvipeitteisyys estää eroosiota. Emolehmät laiduntaessaan luonnonlaitumilla muuttavat lihaksi kasveja, joita ihminen ei itse suoraan pysty käyttämään ravinnokseen. Maiseman monimuotoisuuden säilyttämisessä laiduntavat lehmät ja lampaat ovat aivan ylivoimaisia ja monien kasvi- ja eläinlajien säilyminen on kiinni laidunnuksen jatkumisesta. Muistaa sopia myös, että kaislikosta vapautuu yhtälailla metaania, jos vanha kasvusto jää maatumään veteen kaaduttuaan.

Meillä pellot ja laitumet on raivattu satoja vuosia sitten, sadanta on runsasta ja vettä riittää niin ihmisten kuin karjan tarpeisiin. Maailmalla kaadetaan metsää laidunnuksen ja soijaplantaasien tieltä ja ylläpidon aiheuttaa eroosiota. Puhtaasta vedestä on pulaa ja sitä kulkeutuu elintarvikkeiden mukana vauraisiin maihin. Toki naudanlihakilon tuottaminen Suomessakin vaatii enemmän rehuyksiköitä kuin esimerkiksi broilerin. Mutta siinä kun broileri käyttää vehnää ja Euroopan ulkopuolella tuotettua soijaa, kasvaa nauta pääosin kotimaisella nurmirehulla ja hivenellä suomalaista ohraa ja rypsiä.

Yksittäiset teot ovat osa kokonaisuutta. Tunnista tekosi, valitse viisaasti kokonaisuus huomioiden. Suunnittele ruokaostokset ja kiinnitä huomiota raaka-aineisiin. Opettele monipuolista ruoanlaittoa. Naudasta saa myös herkullisia keittoja ja pataruokia, ei pelkästään pihviä ja paistia. Ulkona syödessäsi kysy lihan alkuperää. Jos vähennät, vaadi jäljelle jäävältä osalta parempaa eettistä ja ekologista laatua. Siinä vertailussa kotimainen pihvilihä pärjää valian mainiosti.

Maarit Kallio
toiminnanjohtaja
Pihvikarjaliitto

Julkaistu Maaseudun Tulevaisuudessa vastineeksi WWF:n ilmastokampanjalle.

Se seleeni!

Seleeni (se) on
elintärkeä hivenaine sekä
ihmisille että eläimille.
Suomen maaperä on hyvin
seleeniköyhää, koska jääkausi
vei seleenin.

Maapallolla on muitakin seleeniköyhiä maita, esim. Australia ja Uusi-Seelanti. Joissakin maissa/maanosissa seleeniä on myrkyllisyyteen saakka, esim. USA:sta löytyy tällaisia alueita.

Seleeniä on maaperässä epäorgaanisessa muodossa, Suomessakin siis jonkin verran, mutta valitettavasti kasvien huonosti hyödynnettävissä muodoissa. Seleenin määrässä on Suomessakin eroja alueellisesti ja maaperän mukaan. Erään tutkimuksen mukaan maiden luontainen seleenipitoisuus oli pienin entisten Lapin-, Oulun- ja Vaasanläänissä. Tutkimuksen mukaan maalajillakin on vaikutusta; sadon seleenipitoisuus jäi sulfaattimailla alhaisemmaksi kuin karkeilla hietamailla, vaikka lannoituksessa laitettiin seleeniä saman verran jokaiseen koepeltoon. Erittäin seleeniköyhiä alueita ovat lähimpänä merenpintaa olevat, joskaan ilman lisäseleeniä ei pärjätä missään Suomessa.

Seleeninpuutos oli varsinainen kansantauti aikaisemmin, kunnes vuonna 1984 suomalaisiin Y-lannoitteisiin alettiin lisätä seleeniä. Kauhajoella vaikutti 70-80 -luvulla eläinlääkäri Paavo Kurkela, joka piti seleenistä ja sen puutteesta suoranaisia palopuheita. Hän oli osaltaan vaikuttamassa päätökseen, että seleenin lisäys lannoitteisiin aloitettiin. Oma eläinlääkärimme kertoi tuosta ajasta; joka päivä oli useita lihasrappeumaeläinpotilaita, joita hoidettiin ja pelastettiin seleeni-injektioilla varmalta kuolemalta. Myös ihmiset kärsivät seleeninpuutteesta; paljon sydän- ja verisuonitauteja, kilpirauhasen toimintahäiriöitä jne. Tilanne parantui muutamassa vuodessa. Eläimet voivat paremmin ja ihmiset saivat seleeniä liha- ja maitotuotteiden kautta sekä viljatuotteista.

Viime vuosina seleeninpuute on taas lisääntynyt. Miksikö? Kemiallisten lannoitteiden hinnat ovat nousseet roimasti ja osa on siirtynyt käyttämään edullisempia tuontilannoitteita, joissa ei ole seleeniä lainkaan. Monet tilat ovat sitoutuneet vähennettyyn lannoitukseen ja näin ollen maahan ei mene seleeniä riittävästi. Ja sitten on tietenkin luomutuotanto. Luomutilojen säilörehun seleenipitoisuus on vain noin kymmenesosa tavanomaisesti viljellyn säilörehun seleenipitoisuudesta. Karjanlan-

nassa ei ole seleeniä lainkaan. Luomutiloja voisi verrata niihin tiloihin, jotka käyttävät ulkomaisia tuontilannoitteita. Erilaiset ympäristötuen erityistukialueet (luonnonlaitumet, perinnebiotoopit jne.) ovat lisääntyneet laidunkäytössä, niissähän sopimukset kieltävät kaikenlaisen lannoittamisen.

Seleenin puutteen oireet

Aloitetaan vastasyntyneestä vasikasta. Vaikeassa seleenin puutteessa vasikka ei välttämättä synny edes elävänä tai se kuolee pian syntymän jälkeen. Seleenin puutteesta kärsivä vasikka on heikko ja veltto. Se voi nousta seisomaan, mutta se on kömpelö, kankea ja makaa paljon. Imemisessä on ongelmia, koska sen kieli- ja poskilihakset ovat vaurioituneet. Rappautuneet lihakset ovat vaurioituneet ja niissä on kipuja, joita liikkuminen ja rasitus pahentaa, vasikka voi jäädä makaamaan. Ainoana hoitona on seleeni-E-vitamiini -injektiot lihakseen tai vastaavaa ainetta suun kautta, joskin vasikalle sen saa parhaiten annettua piikkinä. Hoito tehoaa 2-5 päivässä. Lääkeseleenin antoon tarvitaan eläinlääkärin ja varmaankin ternimaidon letkutuksen tarpeen, jos vasikka ei saada imemään. Edellä mainittu seleeninpuute on ns. luurankomuoto. Luurankomuodossa rappautuvat ja vaurioituvat ne lihakset, jotka liikuttavat jotain luuta. Eniten se ilmenee reisilihaksissa, lantionseudussa ja niskassa. Lievissä tapauksissa vasikka kyllä nousee ylös ja imukin löytyy, mutta vasikka on kankeahko.

Vaikea seleeninpuute voi oirehtia ns. sydänmuotona eli kardiomyopiatena. Sydänlihaksen on heikko, veltto ja laajentunut. Sydänmuodossa on usein pallean- ja kylkiluiden väliset lihakset mukana. Sydänmuoto aiheuttaa eläimillä äkkikuolemia (muillakin kuin pikkuvasikoilla) ja hoidosta huolimatta eläin kuolee. Vaurioitunutta sydäntä ei voi enää parantaa.

Seleeninpuute vaivaa yhtäläillä vanhempiakin eläimiä. Lista on pitkä: infektioherkkyys, alakulo, lihasvapina, toisinaan lihasvauriot nostavat kuumeen, sorkkien aristus, ripuli, huono ruokahalu, köyryselkäisyys, maksarappeuma, lihasköyhä eli lihaksisto huonosti kehittynyt, laihtuminen hyvästä rehusta huolimatta, huono rasituskestävyys (lisäksi rasitus pahentaa oireita), lisäksi lehmillä huono hedelmällisyys, jälkeisten kiinnijäämistä, hitaat poikimiset, lisääntyneet utaretulehdukset sekä luomisia ja vasikkakuolleisuutta.

Monet yllämainituista oireista voivat johtua muistakin sairauksista, joten epävarmoissa tilanteissa ota yhteys eläinlääkäriin. Kuolleen vasikan voi lähettää myös E-vitamiiniin, jossa mahdollinen seleeninpuute paljastuu. Vasikan ruumiinavauksissa voidaan nähdä mm. sydämessä vaurioita ja lihaksissa vaa-leita laikkuja.

Seleenin puutteen hoito ja seleenin tarve

Eri lähteiden mukaan nautaan seleenitarve on 0,1 – 0,3 mg jokaista rehun kuiva-ainekiloa kohden. Muualla maailmassa on tehty havaintoja, että seleenitarve voisi olla jopa 0,3 – 0,5 mg / kgka. Seleenin imeytyminen on riippuvainen E-vitamiinista. Mitä paremmin E-vitamiinin tarve täyttyy, sen paremmin seleeni imeytyy. Siksi seleenikivennäisissä on aina E-vitamiini mukana. Voidaan todeta, että 0,1 mg/kgka on ehdoton seleenin

minimimäärä, jolla eläin ehkä pärjää. Lypsävät emot, vasikat ja kasvava nuorkarja tarvitsevat enemmän. Seleeni kuuluu hivenaineisiin eli nimensä mukaan sitä tarvitaan vain hiven ja suuri määrässä seleeni on myrkyllistä, jopa tappavan myrkyllistä. Myrkyllisyyden rajana pidetään 2 mg /kgka (rehun kuiva-aine kilo kohti). Yliannostus ei tule vahingossa. Teoriassa myrkytys on mahdollinen, jos eläimelle annetaan toistuvia injektioita, aikuinen lehmä syö lääke-seleeniä useita annoksia tai rehutehtaan seleeniä lähes säkkillisen. Puutekin on tappavaa, joten on tärkeää löytää oikea annostus kaikille eläinryhmille.

Akuutista seleenin puutteesta kärsivä eläin tarvitsee hyvin imeytyvää seleeniä nopeasti suurempana kerta-annoksena kolmena perättäisenä päivänä. Esimerkiksi Selvet Comp-lääkeseleeniä on seleeniä (natr. selen) 0,4mg / g. 450 kilon eläimelle annostus on 22 grammaa kolmena perättäisenä päivänä. Yhdessä annoksessa on seleeniä 8,8 mg ja kolmen päivän jälkeen seleeniä on saatu 26,4 mg. Pikkuvasikat kannattaa hoitaa injektioilla.

Paras tilanne seleenin suhteen on tavanomaisilla tiloilla, jotka lannoittavat maitaan seleenipitoisilla lannoitteilla maksimimäärin mukaan ja maat lannoitetaan ensimmäisen sadonkorjuun jälkeen uudelleen. Lannoitteissa seleeni on epäorgaanisessa muodossa ja hyvin kasvien käytettävissä. Kasvissa seleeni on orgaanisessa muodossa. Orgaaninen seleeni eli seleenimetioniini varastoituu lihaksiin ja maitoon erittäin hyvin ja on heti eläimen käytettävissä. Karja pärjää erittäin hyvin jos kaikille on lisäksi tarjolla jatkuvasti seleenipitoista yleiskivennäistä. Orgaaninen ja epäorgaaninen seleeni täydentävät hyvin toisiaan, sillä ne imeytyvät eri tavoin.

Tavanomaiset tilat, jotka lannoittavat vähän, joutuvat lisäämään seleeniä ruokintaa enemmän. Heidän kannattaa etsiä kivennäinen, jossa on seleeniä mahdollisimman paljon. Markkinoilla on kivennäisiä, joissa on seleeniä 40 - 50 mg /kgka. Osassa seleeni on orgaanisessa ja epäorgaanisessa muodossa. Lisäksi emolle voi antaa kevättalvella ennen poikimisia seleenikuureja ja orgaanisella seleenillä. Maatalouskaupoista saa nestemäistä seleeniä, joka on kätevä annostella juomaveteen. Vieroitetuille vasikoille annetaan seleenipitoista lisärehua seleenipitoisen kivennäisvadin lisäksi.

Luomutilat ovat suuremman haasteen edessä riittävän seleenin suhteen. Laitumissa ja säilörehussa ei ole käytännössä yhtään seleeniä eli eläinten on saatava kaikki tarvitsemansa seleeni kivennäisistä. Useissa kivennäisissä seleeni on epäorgaanisessa muodossa, joten orgaanista seleeniä olisi hyvä antaa vielä lisäksi. Lääkeseleenin käyttö on luomutiloillekin sallittua eläinlääkäriin määräyksellä, muutoin sitä ei saakaan. Lääkeseleeniä voidaan käyttää myös seleeninpuutoksen ennaltaehkäisyyn, tällöin annostus on puolet.

Syntyvän vasikan seleenin saanti määräytyy emon ummessaoloajan ruokinnan ja seleeninsaannin perusteella. Seleeni siirtyy emosta istukan kautta sikiöön. Jos karjan seleeninsaanti on kunnossa, pikkuvasikoihin on varastoitunut runsaasti seleeniä. Lisäksi vasikat saavat seleeniä myös emon maidosta, varsinkin ternimaito sisältää paljon seleeniä. Riittävästi seleeniä saaneen emon jälkeläinen on virkeä, jäntevä, nopeasti jaloillaan ja sillä on hyvä imurefleksi.

Omat kokemukseni

Tilamme siirtyi luomuun kertaheitolla keväällä 2011. Tavanomaisessa tuotannossa ollessamme olimme sitoutuneet vähennettyyn lannoitukseen. Peltopinta-alan vähyden vuoksi olemme aikaisemmin ostaneet rehua, joka on joissain tapauksissa lähtöisin vanhoilta heinämailta. Eläimillä oli ja on edelleen käytössä erityisympäristötukialueita, mm. metsälaidun ja lumolaidun. Eläimillä on kuitenkin aina ollut tarjolla seleenipitoisia kivennäisiä sekä emolle on annettu seleenikuureja ennen poikimisia. Vieroitettujen vasikoiden täysrehussa on ollut seleeniä. Tavanomaisessa tuotannossa ollessamme kivennäisessä oli seleeniä 20 mg / kgka. Siirryttyämme luomuun seleenin määrä kivennäisessä tuplaantui ollen 40 mg / kgka. Sen vuoksi olikin yllätys, että seleenin puute tuli ns. päälle jo 2011 marras-joulukuun vaihteessa. Eläinlääkärimme varoitti meitä tulevasta seleenin puutoksesta jo keväällä 2011, joten osasin odottaa sitä, mutta en ihan näin nopeasti.

Oma päätelmäni on, että vähennetyyn lannoituksen vuoksi eläimillä on ollut huonot seleenivarastot lihaksissaan ja puutos tuli esille nopeasti. Ensimmäinen eläinryhmä oli lihasonnit, jotka alkoivat oirehtia. Lihasonnit olivat laiduntaneet koko kesän lumo-kohteessa. Oireina oli alakuloisuutta, laihtumista (annan kasvaville erittäin hyvää säilörehua), lihasvapinaa (erityisesti takareisissä) ja köyryselkäisyyttä. Mittasin välittömästi eläimen lämmön, joka ei ollut koholla, vaan päinvastoin allämpöinen – infektioista ei ollut kyse. Pitkään en moisia oireita katsellut, vaan otin yhteyttä eläinlääkäriimme ja hän määräsi oireiden perusteella seleeniä. Annoin sitä ohjeen mukaan ja oireet helpottivat parissa päivässä ja olivat kokonaan poissa viidessä päivässä. Eläimen lämpötilakin nousi normaaliksi ollen 38,3 astetta. Kaikki sonnit eivät oirehtineet yhtä rajusti. Annoin kaikille eläimille (paitsi pikkuvasikoille) lääke-seleeniä ohjeen mukaan ja jatkossa käytetään ylläpitoannostusta, joka on 22 grammaa (per 450 kg) Selvet-jauhetta kerran viikossa. Lisäksi yleiskivennäinen, jossa on seleeniä 40 mg/kgka. Emojen oireilun alkamista en jäänyt odottelemaan. Vieroitetuille vasikoille en ole lääke-seleeniä vielä antanut, seuraan tilannetta. Vasikat saavat orgaanista seleeniä väkirehussa ja niille on tarjolla sama yleiskivennäinen kuin muillekin.

Tätä kirjoittaessani mieleeni tuli SHCC ry:n vuosikirjassa 2010 oleva Stephan Janzin kirjoitus ”Jalostustyön kehittämisestä”. Kohdassa ”Tee arvojärjestys” lukee mm. ”Jokainen lehmä, joka ei tiinehdy tai luo vasikkansa, tarvitsee poikimisapua, ei hyväksy vasikkaansa, ei tuota riittävästi maitoa tai omaa huonot utareet, karsitaan pois. Jokainen vasikka, joka ei ole elinvoimainen, ei ime tai tarvitse muutoin apua selvitäkseen, on teuraseläin”. ... ”Varmistukaamme, etteivät vaikeudet johdu omista virheistämme, huonosta hoidosta, kivennäisten puutteesta tai vastaavasta.” Nimenomaan; varmistetaan kaikki, ettei eläinten oireet ja ongelmat johdu seleenin puutteesta. Seleenin puute on helpposti korjattavissa.

Johanna Rotola-Pukkila
Riverhill's Highland, Kauhajoki

LÄHTEET:

Kauhajoen kaupungin ell Arto Kangasniemi
Harmanen H. 2007: Sulfaattimaat ja seleeni
Pyörälä S. 2005: Nautojen sairaudet
Räty S. 2009: Emolehmien kivennäisruokinta Suomessa
farnit.net 2011: Huomio seleeniin
Vasikoiden hoito-opas 2003

Esittelyssä

Asta Niiranen

Kuinkas tähän tultiinkaan?

Olen syntynyt Nurmeksessa ja lukuun ottamatta muutamia pyörähdyksiä muualla Suomessa olen myös pysynyt täällä. Vuonna 2004 huhtikuun 28. päivä isäntä sai kauppakirjat käteensä kotitilastaan. Meinasi olla kiire tukipapereilla ainakin sinä vuonna. Tila oli ollut toistakymmentä vuotta ilman karjaa. Onneksi paremmat viljeltävät pellot olivat vuokralla eli siis kunnossa. Toisaalta kyseiset pellot olivat vielä kuluvan vuoden vuokraajan hallussa ja meidän piti raivata pajukoitunutta peltoa, jotta saimme 3,7 ha tukien piiriin omiin nimiimme. Sinä kesänä vettä riitti taivaan täydeltä ja kun traktori upposi pari kertaa niille muramaille, oli hymy joskus kaukana.

Olimme tietysti miettineet jo hieman aikaisemmin, kuinka hyödyntäisimme tilanteen parhaiten. Itä-suomalaisittain rakennukset sijaitsevat vaaran päällä ja kivikkoiset pellot vieressä. Lypsykarjan pitämisen aloittaminen olisi ollut todella kallis investointi. Emolehmätuotannonkaan aloittaminen ei tule itsensä, mutta siihen aikaan saatavat siitoseläinten hankintatuet ja reiluhko entinen heinäväja puolsivat sitä. Samoin vierellä olevat alueet olivat emolehmien hyödynnettävissä.

Syksyllä 2004 tuli 25 kantavaa emolehmähiehoa vaaralle. Laskimme hieman sen varaan, että sähköasentajalla (isännän senaikuinen työ) on kevättalvella työttömyyttä ja siten hän on poikima-aikaan kotona päivisin. Minä olin vielä kokopäiväisesti neuvontatöissä. Kävi kuitenkin niin, että sähköasentajalle järjestyikin työpaikaksi Ilomantsi koko seuraavaksi vuodeksi. Hän oli viikot poissa kotoa. Hoidimme siis taloutta kahden poikani kanssa viikot. Pojat olivat tuolloin 2,5 ja 5 -vuotiaita. Onneksi naudat ovat viisaita ja tottelevaisia ja poikimiset tapahtuivat yön aikaan tai viikonloppuisin. Taisihan se useampana päivänä jännittää, mitä kotona tapahtuu minun ollessa töissä.

Ensimmäiset kaksi kesää menivät vanhojen peltojen lepikoiden raivaamisessa. Siten saimme ne perinnebiotooppikelpoiksi. Tavalliset sähköaidat eivät pidelleet hirviä ja lähialueen

Yllä: Työntekokin voi olla hauskaa.
Alla: Lähellä ja turvassa.

sudet ja karhut huolestuttivat myös omalta osaltaan, niinpä laidunalueitten ympärykierrettiin riista-aidalla ja osittain vanhalta hirviäidalla. Laidunajan seuranta helpottui huomattavasti sen jälkeen.

Emojen hoitaminen täyttöpohjapihatossa ja ruokkiminen ulos häkkeihin ei tuntunut pidempään oikealta ratkaisulta. Hiekkamakuuparsinavetan rakentaminen aloitettiin 2008 ja valmiiksi se saatiin 2009. Isäntä jäi pois sivuansioista ja minä aloitin osa-aikatyöskentelyn. Rakensimme itse mahdollisimman paljon. Jopa pojatkin olivat eskari- ja koulupäivän jälkeen liippailmassa esim. makuuparsikehikkojen päällelyksiä.

Makuuparsipaikkoja on 73. Paikat alkavat olla täynnä. Emoista 15 on Charolais-rotuisia ja loput erilaisia risteytyksiä. Astutussonneina on Charolaispojat. Välillä oli Aberdeen Angus hiehoja varten. Vasikat lähtevät puolivuotiaana välitykseen.

Olen ollut nyt kaksi vuotta kotona. Pois jääneiden "ansioitten" tilalle on harkittava koko ajan jotakin muuta. Koska pellot ovat olleet luomussa koko ajan, on eläinten muuttaminen luomuun todennäköisin jatke tilallamme. Mitä huomina tuo tullessaan, on kaikille epäselvää – mutta tämä työ on jokaisena päivänä mielenkiintoista ja tärkeää.

Onnistuneita poikimisia kaikille!

Sonni- huuto- kauppaan

Siitossonnikasvattamoissa on tarjolla vankka valikoima kantakirjattuja, monen karsinnan kautta valikoituja liharotuisia nuorsonneja. Huutokaupasta hankit turvallisesti terveen, käsittelyyn tottuneen, kasvukokeen ja rakennearvostelun läpäisseen sonnin.

Jos et pääse itse paikalle, ota yhteys asiakkuuspäällikkösi tai Finnbeefiin. Ennen huutokauppaa tilatut sonnit pääsevät yhteiskuljetuksiin, mikä pienentää oleellisesti kuljetuskustannuksia. Katso lisätiedot myytävistä sonneista ja nopeuta huutokauppatilannetta rekisteröitymällä ostajaksi 13.4. mennessä osoitteessa www.atrianauta.fi.

17.4. Pieksämäki

Suonteentie 241
Rodut: Ch, Hf ja Li

18.4. Sotkamo

Vihtamontie 48
Rodut: Ab ja Si

Sonniesittely alkaa
klo 10.00 ja
myynti
klo 11.30.

HUOM!
Huutokauppa-
päivinä myytyjen
sonnien kesken
arvotaan
ilmaiskyyti
ostajatilalle!

Ota yhteyttä AtriaNauta-asiakkuuspäällikkösi:

Matti Myllylä, 0400 281 832 (pohjoinen)

Juha Ryhänen, 040 848 9907 (itä)

Susanna Vehkaoja 040 750 5167 (länsi)

Raimo Murtoniemi 0400 664 714 (länsi)

tai suoraan siitoseläinvälitykseen:

anne-marie.rosenlew@finnbeef.fi tai soita 040 590 5718

katri.strohecker@finnbeef.fi tai soita 040 703 3423

AtriaNauta

A-Rehu

Sorkkahoito onnistuu astutus- sonnillekin

Sorkkahoitaja Reijo Jyrkinen on kengittänyt Alvarin oikean takasorkan. Sonnin olo helpottuu heti.

Siitossoppi on karjan arvokkain eläin.
Siitossoppinakin sorkkia voi hoitaa.
Manikyöryn jälkeen työt taas sujuvat.

Joskus käy harmillisia tapaturmia, kuten meidän Alvarille. Syysryhmää talvella astuneen sonnin takajalka ajettui ja siinä oli selvä tulehdus. Sorkkahoitajan telineessä syy selvisi: sorkassa oli reikä ja mätää. Sorkka kengitettiin ja pojan olo helpottui heti. Sorkkahoidon lisäksi eläinlääkäri määräsi antibiootti-pistokset. Tavoite on kesäksi kuntoon. Mihin sonni jalkansa loukkasi, jää arvoituksiksi. Ehkä turpeen joukossa oli joku terävä kivi.

Soppi ehti sairastaessaan laihtua sen verran, että mahtui telineeseen vaivatta. Sonneja on meillä hoidettu sekä perinteisillä telineillä että kippitelineellä. Molemmilla onnistuu. Oleellista on se, että sonni on muutenkin siirtelyyn ja käsittelyyn totunut ja hyvä on saada riimu päähän ja panta kaulaan. Itse telineessä pojat ovat olleet rauhallisia. Naapurikunnan eläinlääkäri kertoi joskus rauhoittaneensa sonnin Domosedanilla, jolla yleensä rauhoitetaan hevosia. Hommassa oli jännittänyt annostus, kun sonnin piti rauhoitua, mutta ei kuitenkaan pudota polvilleen, että kävely telineeseen onnistui. Hyvin oli kumminkin onnistunut, kunhan ensin saatiin pistos annettua.

Kierresorkkaista sonnia ei pitäisi jalostukseen käyttää, mutta ylipitkät kynnet pitäisi lyhentää. Sorkan kulumiseen vaikuttaa alusta, joten keväällä ennen laidunkautta on syytä tarkistaa myös emojen sorkat. Sorkkien kuluminen on myös hyvin yksilöllistä, joidenkin sorkkia ei tarvitse koskaan hoitaa ja toisille kasvavat pitkät sukset helposti pehmeällä kestokuivikepohjalla asustellessa.

Ohessa kuvia tavanomaisesta telineestä sekä kippitelineestä. Rohkeasti sorkkia syynäämään.

Maarit Kallio

PIDÄ OMAN ROTUSI PUOLIA – LÄHETÄ VALOKUVIA

Pihvikarja-lehteen tarvitaan säännöllisesti hyviä valokuvia eläimistä ja tilojen elämästä. Esittelemme mielellämme kaikkia pihvirotuja tasapuolisesti, mutta käytettävissä ei kerta kaikkiaan ole riittävästi kuvia...
OTTAKAA SIIS HAASTE VASTAAN sekä tiloilla että rotuyhdistyksissä ja lähettäkää lehteen edustamanne rodun kuvia! Mikäli sinulta löytyy painokelpoisia kuvia, lähetä niitä osoitteeseen info@neitisivanen.fi – kerro viestissäsi myös, mistä kuva on otettu ja kuka sen kuvasi.
SUURKIITOS!

Kverneland Siloking -vahva ja tehokas

Kverneland
Taarup

Siloking-mallistosta löytyy aveauut 5-40 m³ kokoluokkiin. Jokaisen vaunun sekoitusruuvi on mitoitettu säiliököön mukaan ja siten sekoitusteho sekä tulos on erinomainen vuodesta toiseen.

Lue lisätietoja ja katso lähin jälleenmyyjäsi osoitteesta: www.agritek.fi/kverneland

Myytävät sonnit osoitteessa
www.hereford.fi/tanner

Tia ja Jyri Tanner
Nevankuja 115, 64720 Perälä
p. 040-591 3033, jyri.tanner@hereford.fi

Hereford Show 2012 Champion

**PIITTALA
HEREFORD**
SINCE 1986

JALOSTUSTA SINUN EDUKSESI

www.piittalahereford.fi

★ **Samuli Naaralainen**
040 558 8458
samuli.naaralainen@gmail.com

★ **Timo Naaralainen**
0400 336 070
timo.naaralainen@gmail.com

Tuhiniementie 565
35300 Orivesi

VAASA 282 KM
JYVÄSKYLÄ 95 KM
ORIVESI 18 KM
PIITTALA
HEREFORD
TAMPERE 60 KM
LAHTI 129 KM

SARVANAN ANGUS

JALOSTUSELÄIMIÄ

Katariina ja Kalle Sarvana
Sarvanantie 172
34420 MUROLEEN KANAVA
Puhelin 040 7396 386
katariina.sarvana@angus.fi

VANHA-ANNILAN ANGUS

MYYTÄVÄNÄ
JALOSTUSELÄIMIÄ

Lauri Annila
Annilantie 90
37600 Valkeakoski
Puhelin 040 828 5051

RANTOLAN ANGUS

ANGUS JALOSTUSELÄIMIÄ
SOTKAMOSTA

Janne Lukkari
Rekivaarantie 27
88600 Sotkamo
Puhelin 040 5233 700
ja 0400 211 674

PELTONIEMEN ANGUS

JALOSTUSELÄIMIÄ
MUSTANA JA PUNAISENA

Elina ja Jaakko Eskonen
Lähteensuontie 131
31400 Somero
Puhelin 040 581 4635

Rengastettu

Esikouluikäiset lapset

katselivat innostuneina eläimiä

aidan takana. Heleä pikkupojan ääni

kysyy reippaana: "Hei setä, miksi

tolla on rengas nenässä?"

Markku siihen ilkkurisesti vastaamaan:

"Se on mennyt naimisiin."

Hihitykselle ei tullut loppua.

Nenärengas, tuo metallinen lävistyskoru monen siitossnin profiilia koristamassa, jakaa mielipiteitä. Yhden mielestä se on varsin tarpeeton, toinen pitää sen laittamista ehdottomana. Kolmas väittää sen luovan vain kosmeettista lisäarvoa. Noh! Sonnin nenärenkaalla on kyllä ihan oikea funktiokin. Nenärenkas kiinnitetään naudalle sierainten väliseen pehmytkudokseen. Tämä nenän kohta on tuntoherkkä. Kun nenärenkaaseen kohdistetaan painetta vetämällä, eläin reagoi siihen. Eläin pyrkii liikesuuntaan, jotta paine hellittäisi. Tätä herkkyyssaluetta voi eläimen käsittelijä hyväksikäyttää ja hyödyntää sonnin koulutuksessa, sen ohjaamisessa tai mahdollisena viimeisenä keinona taltuttaa vikuroiva tai aggressiivinen eläin.

Nenärengas laitetaan sonnille noin vuoden iässä. Vanhemmallekin eläimelle se voidaan laittaa, mutta totutteluun on varattava enemmän aikaa. Nenärenkaan laittamiseen tarvitaan aina eläinlääkäriä rauhoittavine aineineen. On vielä niitä, jotka käyttävät kirurgin veistä tehdessään pehmytkudokseen viillon nenärenkaan läpipujottamiseksi, uuden polven eläinlääkärit käyttävät nenärengaspihtejä.

Nenärenkaan laittoa varten eläimelle varataan yksilöllinen ja kuivitettu paikka. Eläin kävelytetään pakkopilttuuseen, näin eläinlääkäri pääsee helposti ja turvallisesti pistämään rauhoittavan aineen. Oikeaa annostusta varten olisi hyvä olla eläimen paino tiedossa. Nykyiset rahoitusaineet nytkäyttävät sonnin kuin sonnin polvia muutaman minuutin sisällä. Pakkopilttuusta eläin ohjataan hetimiten paikalleen potkottelemään. Sonni

on nyt makuulla ja sen päätä kannatellaan hyvässä asennossa. Eläinlääkäri laittaa sieraimiin vielä puudutusainetta. Tämä toimii myös kivunlievityksenä toimenpiteen jälkeen. Nenärengaspihdit on desinfioitu, samoin renkaat. Rengas asetetaan pihteihin, renkaassa oleva kolo asettuu pihdeissä olevaan pykälään. Pihdit renkaineen sovitteluun eläimen sierainvälkköön ja puristetaan yhteen. Tämän kohdan voi toistaa uudemman kerran, jos siltä tuntuu – sonnihan on unessa, joten ei tarvitse kiirehtiä – ja näin varmistaa, että pihdit asettuvat oikein ja ote pihdeistä on pitävä. Pihtien kiristinlukko asetetaan paikoilleen. Kahvat tiukasti yhdessä nenärengaspihtien vipuvartta käännetään – ja kas, läpi meni. Nenärenkaan veitsenterävä reuna yleensä hulahtaa helposti pehmytkudoksen läpi. Renkaan saranakohta käännetään paikoilleen. Pieni ruuvi kierretään tiukka ja kanta napsahtaa poikki. Rengasta pyöritellään nyt nenässä edestakaisin, todetaan sen hyvän liikkuvuus. Toimenpiteestä ei juuri irtoa verta. Korjataan "renselit" pois ja puhdistetaan pihdit. Sonni saa nukkua rauhassa tai eläinlääkäri antaa herätettä. Rauhallinen paikka tarvitaan rauhoittavan aineen jälkeiselle tokkuralle ja muutamalle päivälle toimenpiteen jälkeenkin, jotta voidaan vielä kokeilla nenärenkaan varmasti liikkuvan eikä ylimääräistä nenävuotoa tai tulehdusta ole ilmaantunut.

Kun nenä näyttää hyvältä ja sonni alkaa syödä arkailematta, voidaan aloittaa renkaaseen totuttelu. Renkaaseen laitetaan kevyt naru ja annetaan eläimen tottua ensin siihen. Nenärenkaasta ei eläintä koskaan ensisijaisesti taluteta. Nenärenkaan naru on se, jonka tulisi roikkua löysänä kun eläintä liikutetaan riimussa. Kuuntele eläintä ja opettele huomaamaan sen reaktioita, ilman nenärenkaaseen kohdistuvaa painetta ja taas, kun renkaan narusta kohotat viistosti tai suoraan ylöspäin. Nopeasti eläin oppii nostamaan päätään, pysähtymään ja kääntymään ja niin edelleen – kunhan nenärengasta käytetään oikeassa kohdassa ja oikeaan aikaan. Eläin voidaan sitoa kiinni hetkellisesti, ei kuitenkaan kuljetuksen aikana, riimustaan sekä nenärengasnarusta, myös tällöin nenärenkaan naru tulee jättää löysemmäksi kuin riimunaru.

Laadukas nenärengas kestää yleensä eläimellä sen eliniän, eikä sen olemassaolosta ole sonnille haittaa. Joskin tiedetään tapauksia, että yhtäjaksoinen kova pakkaskeli on alkanut muodostaa jäätä renkaan ympärille ja onpa joku risukeppikin asettunut hankalasti renkaaseen, mutta näistä yksittäisistä tapauksista on kuitenkin selvitty säikähdyksellä.

Kaikilta karjanäyttelyyn tulevilla yli 1-vuotiailla sonneilla tulee olla nenärengas. Jos sattuu se näyttelykipinä yhden äkkiä iskemään ja haluaa sonnina lähteä näyttelyyn viemään, eikä sitä renkaasta ole tullut laitetuksi, löytyy pysyväälle nenärenkaalle vaihtoehto. Nenärengastalutin, käytetään myös amerikkalaisittain nimitystä "bulldogs", Britteinsaarilla tulet ymmärretyksi käyttämällä sanaa "snitch" tai "dual snips", on erillinen sieraimiin laitettava lisävaruste. Tähänkin on eläin totutettava ja tämän ns. näyttelyrenkaan kanssa on syytä harjoitella useamman kuin kerran ennen kehään lähtöä.

Arja Primietta
Havsgårdar –Hanko

Kuvat: Raita Markula, Arja Primietta ja Veera Palonen.

MITÄ SANOO ELÄINSUOJELULAKI?

Eläinsuojelulain lain 4.4.1996/247 7 §:

Eläimille suoritettavat toimenpiteet: Leikkaus tai muu siihen verrattava kipua aiheuttava toimenpide saadaan eläimelle suorittaa vain, jos se on eläimen sairauden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi tarpeellista.

Eläinsuojeluasetus 7.6.1996/396:

Eläinsuojelulain 7 §:n 1 ja 2 momentin estämättä ovat seuraavat eläimille suoritettavat toimenpiteet sallittuja:
9) nenärenkaan asettaminen naudalle eläinlääkärin suorittamana.

Asetus eläinten kuljetuksesta 28.6.1996/491 18 §,
Eläimen kytkeminen: Eläintä ei saa kytkeä sarvista eikä nenärenkaasta.

Suomen Highland Cattle Club

Suomen Highland Cattle Club

VUOSIKIRJA 2012

10,-

Juttu rengastuksesta ja paljon muuta on luettavissa Highland cattle –yhdistyksen Vuosikirjasta 2012. Joka toinen vuosi julkaistava kirja vie jälleen lukijansa sisään ylämaankarjan elämään, siihen kuuluvine onnistumisineen ja karjankasvattajan arkipäivän murheineen.

TILAA OSOITTEESTA postimyynti@highlandcattle.fi, hinta 10 €.

SHCC ry:n Vuosikokous 2012

Ylämaankarjan väki kokoontui Kauhajoella 10. – 11. maaliskuuta. Pidot järjestettiin Toron Kievarissa, upeaksi juhla- ja kokouspaikaksi restauroidussa vanhassa kyläkoulussa. Tarjolla oli hyvää ruokaa ja ohjelmaa. Kiitokset menevät hc-kasvattajille Päivi ja Lauri Peltolalle sekä illanvieron että kokouspäivän järjestelyistä. Paikalle oli kertynyt 50 henkeä, edustettuna oli noin 30 jäsentilaa.

Hallituksen kokoonpano vuonna 2012

- Puheenjohtajaksi valittiin hc- ja anguskasvattaja Heli Rosvall Paimiosta, heli.rosvall@kolumbus.fi
- Sihteerinä jatkaa Merja Kangasmäki Virroilta, merja.kangasmaki2@luukku.com

MUUT JÄSENET:

- varapuheenjohtaja Kirsi Huhtala, Jalasjärvi
- Jetta Isopahkala, Sastamala
- Arto Karila, Kangasniemi
- Arja Primietta, Hanko
- Katja Puuronen, Karttula,
- varajäsenenä Tarja Kankaansivu, Salo
- varajäsenenä Riikka Palonen, Köyliö

SHCC ry:n 2. VUOSINÄYTTELY Pertunmaa 2012

- lauantaina 25.8.2012 klo 12 alkaen
- Pertunmaalla Karankamäen kylässä, Perurvedentie 581
- tuomarina Mr Andrew Kirkpatrick, Skotlanti
- rotuchampionien valinta
- upeat kierto- ja tuotepalkinnot
- Palosen Pökkäys
- tilaisuuden avaa Jari Leppä
- maa- ja kotitalousnaisten puffetti
- illanvietto Lahdelman Keitaalla
- sunnuntaina Stock Judging -kilpailu

Eläinpaikkavaraukset 31.5.2012 mennessä
liisa@wolara.net

Tiedustelut Liisa Volanen 040-7557697

 HIVEN OY

Highland cattle – Ylämaankarjan kasvattajat toivottavat kaikki tervetulleiksi Pertunmaalle rodun 2.vuosinäyttelyyn, Hämeen ja Savon rajamaisemiin.

Karjan kehittäminen vaatii näkemystä

Kun emolehmätuotannon eläininvestointeihin liittynyt tuki poistui, monen kasvattajan harteille laskeutunut +5 jalostusarvo-perusta putosi pois. Tuki oli vääristänyt eläinkaupan keskittymään yhteen lukuun, joka valitettavasti ei ollut niin yksiselitteinen kuin tukiehdossa oli annettu ymmärtää. Moniko kasvattaja sai jalostusarvolla parannettua lehmien rakennetta tai ruhojen luokittumista jalostusarvon perusteella – tuskinpa yksikään. Monen kasvattajan ”karjasilmä” katosi jalostusarvon metsästyksessä ja viimeinen puoli vuotta investointitukea oli markkinoiden painajainen. Mikä tahansa hieho tai sonni tuntui kelpaavan, kunhan eläin paperilla oli tukeen oikeuttava. Nyt alkaa pöly laskeutua kaaoksen keskellä ja yksi jos toinenkin kasvattaja miettii mitä tuli ostettua. Ei jalostusarvo itsessään mörkö ole, mutta se tapa, jolla siihen on suhtauduttu oli vinoutunut. Karjantarkkailussa on edelleen osia, jotka auttavat karjaansa kehittävää valitsemaan uusia eläimiä tilalleen, mutta nyt on jokaisen kasvattajan ensin päätettävä mitä haluaa.

Kotimaisessa jalostuksessa on vieläkin valitettavan usein keskeisimmässä asemassa sonnin vuoden paino. Limousin-rodun jalostuksessa on määrätietoisesti pyritty välttämään korkeita syntymäpainoja jo pelkästään senkin vuoksi että kuolleen vasikan vierotuspaino on kovin alhainen. Mustialassa opiskellut Reino Henttala teki 2009 opinnäytetyönsä eri rotujen teurasominaisuuksista (https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/3217/Henttala_Reino_1.pdf?sequence=3). Erityisen mielenkiintoinen oli osio syntymäpainon ja teurasominaisuuksien välisestä suhteesta. Pää-sääntö oli, että mitä korkeampi syntymäpaino sitä paremmat teurasominaisuudet. Poikkeuksen muodosti Limousin, suora lainaus: ”Limousin-rodulla myös alhaisen syntymäpainon yksilöt olivat poikkeuksellisen nopeakasvuisia.” Limousinen syntymäpaino ei siis selitä teurasominaisuuksien eroja, tulos on erinomainen kaikilla syntymäpainoilla.

Jalostuksessa käytetyt sukulinjat ovat maailmalla tunnettuja emo-ominaisuuksistaan, ilman että rodun erinomaisista teurasominaisuuksista olisi luovuttu. Olemme onnistuneet välttämään suurikokoisten sukulinjojen ansan, jossa korkeat vuodenpainot ovat syöneet ruhon luokittumisen. Highlander, On-dit ja Ramses II ovat arvostettuja siitossonneja ympäri maailmaa ja Goldies Terence on sukulinjoiltaan alan huippua.

Viimeisten vuosien aikana on nupojen sonnien kysyntä nousut kaikkien rotujen kohdalla. Kuinka moni on kuitenkin perehtynyt rotunsa ominaispiirteiden ja rodun ulkopuolelta tuodun nupouden yhteensopivuudesta. Nupojen linjojen jalostus kotimaisessa limousinpopulaatiossa on ollut muihin rotuihin verrattuna hidasta, ehkä juuri tuon yhteensopivuuden vuoksi. Nykyisin on jo käytettävissä koeteltuja nupuja sukulinjoja jalostustyön välineeksi ja kehitys myös Suomessa on selvästi nopeutunut. Pioneerien pitkäaikainen työ limousintyyppillisten nupujen eläinten tuottamiseksi alkaa kantaa hedelmää – siitä heille suuri kiitos.

Karjansa jalostuksessa kotimaisten indeksien lisäksi kannattaa käydä tutustumassa sukulinjan ominaisuuksiin muissakin maissa. Netistä saa useista eläimistä tarkkoja tietoja esim seuraavista osoitteista:

Suomi: <http://www2.mloy.fi/SKJOWeb/WWWJasu/BullSearch.asp>
Ranska: <http://www.sersia.fr/>
Ison-Britannia: <http://www.egenes.co.uk/bascosearchbeef/>
Irlanti: <http://www.icbf.ie>

Tapa jolla asioita esitetään poikkeaa maakohtaisesti ja vaatii hivenen kiinnostusta ja pohdintaa, jotta tulkinat menevät oikein. Huomattavasti kotimaisia populaatioita suuremmista eläinjoukoista lasketut indeksit ovat arvosteluvarmuudeltaan parempia.

Ranskalaisen Ramses II-sonnin jälkeläisiä on Suomessakin markkinoilla ja sonnin jälkeläistä harkitsevan kannattaa tietää esim. ranskalaiset jälkeläisarvosteluindeksit (yli 300 jälkeläistä):

Syntymäpaino: 97, Kasvu 112, lihaksikkuus 105, rakenne 101, maito 98, emo 111.

FABAn tietokanta kertoo Ramseksistä:

Jälkeläisiä: alle 50, syntymäpainoindeksi: 101, 200 pv indeksi: 113, 365 pv indeksi: 107.

Irlannissa Ramseksen erot kerrotaan suhteessa sekä oman rodun että kaikkien liharotujen keskiarvoon antamalla kullekin indeksille maks. 5 tähteä (Irlannissa yli 300 jälkeläistä):

	LIMOUSIN	KAIKKI RODUT
Emolehmäarvo	****	*****
Vasikoita vientiin	*****	****
Ruhojen laatu	*****	****
Maito ja hedelmällisyys	****	***
Poikimahelpous	***	***
Luonne	*****	****

Lisäksi sonnista Irlannissa kerrotaan tarkempia tietoja noin 20 eri asiasta, kuten luonne, ruhojen rasvoittuminen ja vasikkakuolleisuus.

Ulkomaiset tiedot vahvistavat kotimaisten indeksien kertomaa sonnilinjasta, jonka jälkeläisten teurasarvo on varsin laadukas. Yhdistettynä hyvään emolinjaan saadaan myös erinomaisia uudistushiehoja.

Suuri apu ulkomaisista tietokannoista on tilanteessa jossa kotimaisia indeksejä ei vielä ole saatavilla. Esimerkiksi Tango ei vielä ole saanut kotimaisia indeksejä. Sekä Ranskassa että Irlannissa indeksit on saatu ja niiden viesti on selkeä.

Irlannissa Tango	LIMOUSIN	KAIKKI RODUT
Emolehmäarvo	****	*****
Vasikoita vientiin	*****	****
Ruhojen laatu	****	****
Maito ja hedelmällisyys	****	****
Poikimahelpous	**	**
Luonne	****	***

Siis kookkaille hiehoille ja lehmille, jälkeläisistä hiehoja uudistukseen.

Ulkomaisista tietokannoista löytyy kotimaista yksityiskohtaisempia tietoja, joiden avulla sonnin valinta oman karjan jalostuksen välineenä saa uusia ulottuvuuksia. Sonnia hankittaessa on siis hyvä paneutua vaihtoehtoihin juuri niiden ominaisuuksien osalta, joita karjassaan haluaa edistää. Kaikille sonnina etsiville mielenkiintoisia lukuhetkiä, linkit kun eivät ole vain limousinelle.

Yllä: Goldies Terence hiehoille sopiva jalostusvalio.

Alla: Tango, lihaksikkoutta ja emo-ominaisuuksia samassa paketissa.

E+ palkitut

Limousinkasvattajien yhteinen illanvietto järjestettiin Ikaalisten emolehmäseminaarin yhteydessä. Illan kohokohtana oli E+ -huomionosoitusten jako. Vuoden 2011 aikana E+ teurasluokan saavuttivat seuraavat limousinkasvattajat:

- Esa Korte, Ylivieska
- Timo Maliniemi, Pattijoki
- Tiina ja Esko Hyvönen, Vieremä
- Erkki ja Pirkko Alahäivälä, Ylivieska
- Anders Krook, Närpiö
- Marko Tirkkonen, Nilsiä
- Jyrki ja Reetta Kuikka, Polvijärvi
- Jorma Kangas, Kauhajoki

*Vielä kerran onnea
hienosta saavutuksesta!*

Kuvassa oikealla palkittu Timo Maliniemi Pattijoelta. Kuvassa myös Johanna Jantunen ja Joel Puhakainen.

HF- ketjuvasikka

Suomen Hereford-yhdistys
päättyi vasikka-teemavuoden 2011
loppuhuipennukseksi perustaa
ensimmäisen pihvikarjan vasikkaketjun.

Lypsykarjapuolella vasikkaketjut ovat jo arkipäivää, mutta jostain syystä emolehmäpuolella sellaisia ei vielä ole ollut. Herefordin hyvän luonteensa johdosta on sopiva rotu vasikkaketjuun. Rauhallinen Hereford antaa nuorelle hyvän mahdollisuuden oppia niitä karjamiestaitoja, joita tarvitaan tulevaisuudessa hyvään eläinten hoitoon sekä käsittelyyn.

Alkuna vasikkaketju sai Hereford-yhdistyksen johtokunnan jäsenen Marja Luomajärven ideasta.

Vasikkaketjun tarkoitus on innostaa nuoria mukaan karjankasvatukseen, jalostukseen ja mahdollisesti myös näyttelytoimintaan, sekä opettaa vastuullista hyvää eläinten hoitoa.

Ketju toimii siten, että ensimmäisen vasikan ketjuun lahjoittivat Hereford-seniorit yhdessä Anttila Polled Herefordin kanssa. Vasikka annettiin Hereford Seniorien valitsemalle nuorelle, ja kun vasikka aikanaan poikii ensimmäisen lehmävasikan, se annetaan jälleen seuraavalle nuorelle jne. Sopimuksen ehtoihin kuuluu, että vasikka tulee jatkossa siementää tai astuttaa kanta-kirjatulla Hereford-sonnilla. Vasikka-hakemuksia saivat lähettää kaikki nuoret, asiasta tiedotettiin mm. kaikille emolehmätarkkailuun kuuluvilla tiloilla.

Ensimmäinen ketjuvasikka, APH Xercia, luovutettiin uudelle omistajalleen SARKA-messuilla helmikuussa. Ketjuvasikan vastaanottava nuori oli 13-vuotias Laura Kuuluvainen Kirkkonummelta.

Laura ja Xercia osallistuivat myös seuraavan päivän Hereford näyttelyyn. Uuden parivaljakon yhteistyö sujuikin heti loistavasti ja Xercia voitti luokkansa. Näin Laura itse kirjoittaa kokemuksestaan uuden ystävänsä kanssa:

"Xerciaan tutustuin ensimmäistä kertaa Sarka-messuilla 3.2.2012. Nimen olin tietysti kuullut jo aikaisemminkin, mutta

minulla ei ollut aavistustakaan minkä näköinen se mahtoi olla. Kun sitten kävin näyttelyihin saapuessani katsomassa Xerciaa, ensivaikutelma oli että "Onpas kaunis ja suloinen hieho" – ja selvästi niin kaunis ja suloinen, että voitti Sarkan Herefordien hieholuokankin. Tuntui ihan supermahtavalta voittoa näyttelyt oman hiehon kanssa. Hämmästyin myös nähdessäni odotetun jalostusarvon, +34, silloin tuli sellainen "WOW"-tunne, ihan mahtava fiilis.

Ketjuvasikan luovutustilaisuudessa jännitti todella paljon, mitenköhän hieho liikkuu. No liikkuihan se, ja hyvin liikkuihan. Viime aikoina ei ole tullut talutettua niin kauniisti käyttäytyvää nautaeläintä. Kaikkein mahtavin ja ylivoimaisesti tunteellisin tilanne oli, kun sain ottaa narusta kiinni ja seisoa oman hiehon vierellä. Ja ylipäänsä olla ihmisten edessä vastaanottamassa Suomen Hereford-ketjuvasikkaa ja vastailla kysymyksiin, mm. Miltä nyt tuntuu? Taisin yksinkertaisesti vastata, että hyvältä...

Uudessa kodissa Xercia on viihtynyt hyvin, se syö (välillä ihan uskomattomalla ruokahalulla), se nukkuu, sillä on kavereita ja se ei anna muiden syrjiä itseään, vaikkeivät sitä ole luultavasti edes yrittäneet. Xercia sulautuu joukkoon kuin nenä naamaan. Xercian lempipuhuaa on syöminen, se todellakin rakastaa sitä, kuvien ottaminenkin oli ajoittain hankalaa kun kaverei vaan syö."

Nuorisotyötä

Nuorissa on liharajan kasvatuksen tulevaisuus. Suomessa emolehmätuotanto on vielä niin uutta, että harvassa ovat edes toisen polven emolehmäkasvattajat. Lapsena ja nuorena opitaan ne tavat ja taidot, joilla tulevaisuudessa eläimiä hoidetaan, käsitellään sekä alaa luodaan eteenpäin. Lihakarja-vasikkaketju ja suomeen mahtuisi enemmänkin. Ketjun ensimmäisen vasikan lahjoittajana voisi olla vaikka lihatalo tai neuvontajärjestö.

Nuorisotyö on jatkossakin Hereford-yhdistyksessä esillä ja toivottavaa olisi että myös muut rotuyhdistykset innostuisivat asiasta. Alustavia suunnitelmia on ollut myös kaikkien liharajanuorien yhteisestä nuorisoleiristä, missä opeteltaisiin eläinten käsittelyä ja karjamiestaitoja.

Hannele Moisander

Vasemmallalla: APH Xercia ja Laura Kuuluvainen. Kuva: Hannele Moisander.
Oikealla: Ketjuvasikka APH Xercia luovutettiin SARKA-messuilla Laura Kuuluvaiselle.
Kuva: Vesa Luomajärvi.

Siitossonnin valinnan vaikeus

Siitossonnin osto on kertainvestointina aina kohtuullisen suuri. Suotavaa olisi, että investointi olisi onnistunut tai ainakin kohtuullisen hyvä, joka kerta. Kasvaako sonni-investointi korkoa vai kuluttaako se varoja, selviää usein vasta vuosien kuluttua.

Tavoitteena hyvä emo

Jokainen tuottaja tavoittelee karjaansa hyviä emoja. Hyvän emon määritelmänä voidaan pitää emoa, joka muodostaa tuoloa omistajallensa, mielellään vaivattomasti. Tuotannon kannalta voidaan listata neljä tavoiteltavaa ominaisuutta ylitse muiden:

- 1) hedelmällisyys
- 2) poikimahelpous
- 3) helppohoitaisuus
- 4) pitkäikäisyys.

Kuinka tähän voidaan vaikuttaa siitossonnin valinnalla?

Hedelmällisyys

Emolehmän on tiinehdyttävä ollakseen tuottava. Emoien hedelmällisyys muodostuu pääosin kahdesta eri tekijästä, eläinten perimästä ja ruokinnasta. Jos tavoitteena on parantaa karjan hedelmällisyyttä eläinten perinnöllisten ominaisuuksien kautta, valintapaineen on kohdistuttava siitossonniin ja uudistushiehoihin. Valitse siitossonniksi eläin, jonka emo on tiinehtynyt ensimmäiseen mahdolliseen kiimaan ja tuottanut vuosittain samaan aikaan vasikan. Siitossonneilla on rotukohtaisia eroja libidossa ja siementuotannossa. Angus-rotuisilla sonneilla voidaan pitää hieman enemmän emoja astutusryhmässä tiinehtymistuloksen huonontumatta. Yksinkertainen sääntö on muodostaa astutusryhmä yhtä suureksi kuin on siitossonnin ikä kuukausina. Tiineyttämiskyky on yhteydessä kivesten ympäröimittään. Siitossonniksi ei kannata hankkia sonnia, jonka kivesten ympäröimittään alittaa 30 cm noin vuoden iässä.

Poikimahelpous

Emon tiinehtymisellä ei ole mitään merkitystä, jos se ei pysty poikimaan elävää vasikkaa. Poikimahelpous ei ole suoraan periytyvä ominaisuus. Poikimahelpoutta voidaan kuitenkin kehittää valinnan avulla. Jalostukseen valittavien eläinten tulisi olla eläimiä, joita ei ole avustettu poikimisessa. Ensimmäistä kertaa poikivan hiehon helppo poikiminen lisää hiehon pysymistä tuotannossa 75 %. Hiehoille valittavan siitossonnin rakenteellisten ominaisuuksien ja jalostusindeksien tulee puoltaa helppo- ja poikimisia. Hyvä hiehosonni ei välttämättä ole paras valinta emoille. Emoille valittavan siitossonnin tulisi lisätä tilakohtaisesti kehitettäviä ominaisuuksia. Usein nämä ominaisuudet liittyvät kasvuun, lihaksikkuuteen ja rakenteeseen. Lihanlaatuominaisuuksia ei sovi edelleenkään unohtaa. Liha on lopputuote, joksi jokainen eläin lopulta päätyy. Lihansyöntilaatua voidaan arvioida Anguksella geenitestin avulla.

Pitkäikäisyys ja tuottavuus

Sonni, jonka emo on säilyttänyt hedelmällisyytensä ja tuottanut useamman jälkeläisen, lisää suuremmalla todennäköisyydellä emojen pitkäikäisyyttä. Pitkäikäisyyteen vaikuttaa eläinten rakenneominaisuudet, erityisesti jalka-, sorkka-, utare-, vedin- ja runko-ominaisuudet. Siitossonnin periyttämää utare- ja vedinrakennetta voi arvioida sonnien emän ominaisuuksien perusteella. Utare-, sorkka- ja jalkarakenteen ongelmat poistuvat vain karsimalla. Jalostuseläimiksi tulisi valita eläimiä, jotka eivät vaadi sorkkahoitajan käyntejä. Pitkäikäisyys ja kestävyys ovat tuotannon kannalta tavoiteltava ominaisuus, koska uudistus-eläinten kasvatus on aina kulu. Useamman kerran poikunut emo on myös usein varmempi ja helpompi kuin ensimmäistä kertaa poikiva hieho. Hiehon tulisi poikia ensimmäisen kerran 24 kuukauden iässä. Kahden vuoden iässä poikineen hiehon elinikäistuotos muodostuu riittävän korkeaksi, jotta hiehon tuotanto kattaa kasvatuskustannus viidennen poikimisen jälkeen. Angus-siitossonnin jälkeläiset ovat varhaisessa vaiheessa hedelmällisiä ja kestäviä, joten elinikäistuotos on usein korkea.

Helppohoitaisuus

Emojen tulisi toimia ja menestyä moitteettomasti tilan olosuhteissa. Siitossonnin kasvuolosuhteet jo emon alla vaikuttavat sen menestymiseen siitossonnina. Eläin, joka ei ole edes vasikkana laidunanut tuskin pystyy säilyttämään kuntoaan ensimmäisellä astutuskaudella samalla tavalla kuin emolta laidunamisen aakkoset oppinut siitossonninokelas. Valittavan siitossonnin kasvuolosuhteet tulisi olla mahdollisimman lähellä tilakohtaisia ominaisuuksia.

Helppohoitaiset emot eivät tarvitse erityiskohtelua ruokinnan tai muun hoidon osalta. Karjaa voidaan käsitellä kokonaisuutena. Poikima-aikaan emoien helppohoitaisuus korostuu. Emo-ominaisuuksiltaan itsenäiset, hyvin toimivat emot helpottavat karjanhoitajan työtä. Vasikka, jolla on hidas alkuun lähtö ja joka pahimmassa tapauksessa tarvitsee paljon apua utareelle oppimisessa, on työläs. Vasikoiden tulisi olla mahdollisimman nopeasti jalkeilla ja etsimässä utareita itsenäisesti. Rajana voidaan pitää 30 minuuttia. Nopeaa alkuun lähtöä usein puoltaa kohtuullinen syntymäpaino ja suuri elinvoima. Tätä kaikkea voit saavuttaa, jos valitset siitossonniksi Anguksen.

Maiju Pesonen
projektitutkija, MTT Ruukki

Esittelyssä Janne Lukkari

Hei

Olen Janne Lukkari, 31-vuotias emotilallinen Sotkamosta. Olen sukutilamme viides isäntä ja sukupolvenvaihdoksesta on pian 5 vuotta. Tilallamme on ollut emoja 10 vuotta ja puhdas Angus-karja vuodesta 2005. Lehmiä poikki tänä vuonna seitsemisenkymmentä yhteensä seitsemästä eri sonnista. Olen jalostaja ja haluan antaa oman panokseni loistavan rodun kehittäjänä ja perinteiden kunnioittajana. Heti alusta asti oli selvää, että jatkan vanhempieni aloittamaa jalostustyötä. Pihvikarjakasvattajain liitto imaisi mukaan toimintaan perustamisvuodesta asti ja tänä vuonna kun kysyttiin kiinnostusta osallistua toimintaan laajemmin, pienen harkinnan jälkeen lupauduin mukaan. Haluan olla mukana kehittämässä parempaa ja yhtenäisempää kasvattajien etujärjestöä ja olla luomassa yhdessä tekemisen meininkiä tällä muutoin hyvin yksinäisellä ammattialalla. Yhdessä on paremmat mahdollisuudet vaikuttaa yhteisiin asioihin.

Sydäntä lähellä olevia asioita on pihvilihan tunnetuksi tuominen, suoramyynti, imagon parantaminen ja positiivisen pihvilihabrändin luominen. Olen avoin kaikelle keskustelulle ja haluan olla luomassa edellytyksiä toimivalle ja paremmin tuottavalle toiminnalle.

Kuvani tausta:

Olin mukana Pyhäperintö -näyttelyssä, jossa kuvattiin nuoria viljelijöitä juhlavaatteissa omissa töissään. Idean sai Outi Hyvönen ja kuvaajana toimi Saara Pakaslahti. Käykää katsomassa: pyhaperinto.blogspot.com

Simmentalia meillä & maailmalla

Yksi rotuyhdistykseen kuulumisen hyvistä puolista on eittämättä se, että voi loputtomiin puhua samanlaisten lehmähullujen kanssa karjasta. Verrata eläimiä ja jalostustavoitteita, käydä läpi sukuja ja syntyjä syviä.

Välillä teinitytär häviää kaupassa hyllyjen väliin, kun äiti innostuu puhelimessa keskustelemaan kivistutkimusten hyödyistä. Karja-asioissa me kasvattajat välillä olemme kovasti yksimielisiä ja joskus näkemykset eroavat enemmänkin. Kaikilla meillä on tavoitteena se paras mahdollinen eläin, mutta mikä sitten on se paras mahdollinen – sen joutuu jokainen karjanjalostaja itse omalla kohdallaan määrittelemään.

Rotuyhdistyksen ja yhdessä tehtyjen reissujen myötä on tutustunut mielenkiintoisiin ihmisiin niin kotimaassa kuin maailmallakin. Simmental-kasvattajat ovat aika mutkattomia ja otamme asiat rennosti. Mukavaa on muidenkin rotujen kasvattajien kanssa ajatuksia vaihtaa emmekä ole niin kovin tarkkoja karvan väristä. Onhan jo itse rotukin ulkonäöltään melko vaihteleva, kun kaikki ruskean sävyt kelpaavat. Pää voi olla kokovalkoinen tai ruskeankirjava. Kanadalaisilla on vähän toisia tavoitteita kuin eurooppalaisilla, mutta olemme aika suvaitsevia eri näkemyksille.

Onkin hienoa päästä Maailman Simmental-konferenssiin Saksaan syyskuussa ”puhumaan Simmentalia”. Yhdistys tekee matkan 22. – 25.9. Saksaan Müncheniin, missä pidetään järjestyksessä 19. maailmankonferenssi. Itse odotan sunnuntain karjanäyttelyä, jossa eläimet arvostellaan kehässä. Uskoisin, että sii-

tä voisi jotain vaikka oppia. Kehään saadaan kuitenkin hyvä otos eläimiä, joiden pitäisi sitten olla nimenomaan rotunsa valioita. Kotona sellaista otosta ei pääse kerralla näkemään, kun meillä ei vastaavaa näyttelyperinnettä ole. Tällä kohtaa on pakko olla vähän kateellinen Haikku-väelle, joka saa vuosinäyttelyn pystyyn eikä siinä tunnu olevan heille mitään ihmeellistä vaikeuttakaan. Sama onnistuu Herefordiltakin, mutta me muiden rotujen edustajat olemme aikaansaamattomampia tässä suhteessa.

Yhdistys piti vuosikokouksensa Ikaalisissa emolehmäseminaarin yhteydessä. Vetovastuu siirtyi Jarkko Rautiaiselle ja mukaan hallitukseen tuli uutta väkeä: Janne Pietilä ja Terhi Witikkala. Jatkan hallituksessa edelleen, mutta nyt oli hyvä aika antaa tilaa uusille voimille. Tervetuloa mukaan kaikki Simmentalin kasvattajat – myös te, joilla Simmental-sonni tekee töitä risteytyskarjassa.

Maarit Kallio

LUE NETISTÄ:

Käy lukemassa liiton sivuilta www.pihvikarjaliitto.fi
Henrik Jensenin mielenkiintoinen esitelmä
Erityisympäristötuki perinnebiotooppien hoitoon.

Uutta ympäristötukea valmistellaan parhaillaan. Erityisympäristötukien valmistelun tueksi on perustettu työryhmiä alatyöryhmineen. Perinnebiotooppeja käsittelevän alatyöryhmän jäsenenä on Pihvikarjaliiton varapuheenjohtaja Henrik Jensen. Pihvikarjaliitto tavoittelee perinnebiotooppien hoitoon suunnatun erityisympäristötukijärjestelmän yksinkertaistamista ja riittävää tukitasoa, jotta tukimuodosta tulisi houkuttelevampi ja taloudellisesti kannustavampi.

"Kaitse karjani pahoista, varjele vahingon teiltä,
noista soista soiluvista, lähtehistä läilyvistä,
heiluvista hettehistä, pyöre'istä pyötiköistä,
ettei tuskihin tulisi, häpe'ihin hämmentyisi,
sorkka suohon sorkahtaisi, hettesen herkätäisi
ylitse Jumalan tunnin, päitse aivon autuahan!"

Katkelma Kalevalasta

Henrik Jensen, 0400 124 364
www.inkere.fi

**MENESTYKSELLISTÄ HEREFORD-
JALOSTUSTA JO YLI
KOLMEKYMMENTÄ VUOTTA**

Kun haet karjaasi helppoja poikimisia,
hyvää kasvua ja erinomaista rakennetta,
tule tutustumaan Thorsvikin Herefordeihin

ooo www.thorsvikhereford.fi ooo

Tilanhoitaja Paavo Kuuluvainen puh. 050 5172 189
09 8025 431
Karjanhoitaja Kaisu-Maija Nenonen puh. 044 2686 827
(hinnat ja kauppa) (tiedot eläimistä ja suvuista)

**TERISTEN
HEREFORD & ANGUS**

Antti Veräväinen
(03) 543 6210 – 0500 835 084
teristenkartano@pp.inet.fi
Teristentie 77, 37800 Toijala

**VAAKOJA – uudet ja käytetyt,
vaakojen huollot
– MYÖS PALKKI- JA ELÄINVAA'AT –**

**Nastolan
Vaaka ja Kone Oy**
15560 Nastola
puh/fax (03) 762 4736, auto 0400 313 929
vaaka96@saunalahti.fi

PAIKKA SINUN ILMOITUKSELLESI?
Katso mediakortti lehden viimeiseltä
sivulta tai lue lisää netistä:
www.pihvikarjaliitto.fi

Tervetuloa mukaan pihvikarja-alan
ammattilaisten lehteen!

**OSTETAAN TEURASKARJAA
RAHTITEURASTUS
RAHTILEIKKUU**

LIHA HIETANEN OY
Puh. (03) 5141533 – www.lihahietanen.fi

www.pihvikarjaliitto.fi

Huoleton on hevoseton poika – tuleeko harrastus kalliiksi?

Niin sanottujen täydentävien ehtojen noudattaminen on EU:n tilatuen ja tuotantoon sidottujen tukien saannin edellytyksenä. Myös ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen sekä eläinten hyvinvointituen ehtona on täydentävien ehtojen noudattaminen.

Ehtojen noudattamista myös valvotaan. Valvonta laajenee tilan naudoista myös muihin tilalla oleviin tuotantoeläimiin kuten hevosiin. Onko hevostallisi korkeus riittävä?

Vuodesta 2010 asti eläinten hyvinvoinnin valvontaan on otettu myös sellaisia tiloja, joilla on vähintään kuuden kuukauden ikäisiä nautoja. Jos tilalla on muita tuotantoeläimiä, kuten peuroja, strutsieläimiä, hevosia, biisoneita, ankoja, hanhia, mysisorsia, kalkkunoita tai turkiseläimiä, myös näiden eläinten hyvinvointi valvotaan riippumatta siitä, onko niistä haettu tai maksettu tukia.

Täydentävien ehtojen valvonta kohdistuu pääsääntöisesti otannalla erikseen valittuihin tiloihin. Valvontaa voidaan kuitenkin tehdä myös erikseen niillä tiloilla, joilla on havaittu vakavia puutteita esimerkiksi ID-valvonnan yhteydessä. Tarkastuksissa havaitut laiminlyönnit vähentävät samanaikaisesti kaikkien EU:n rahoittaminen suorien tukien (esimerkiksi tilatuki ja nautapalkio), eläinten hyvinvointituen, ympäristö- ja erityisympäristötukien, luonnonhaittakorvauksen sekä luonnonhaittakorvauksen kansallisen lisäosan että kotieläintilan hehtaarituen määrää.

Monella emolehmätilalla ja naudanlihantuottajalla on harrastehevonen tai pari. Talli on usein tilan ikivanha talli tai vanhaan navettaan remontoitu. Tilat voivat olla varsin toimivat ja periaatteissa hevoselle hyvät, mutta nyt viimeistään on aika havahtua tarkastamaan, että korkeutta ja tilaa on riittävästi myös tulevia vaatimuksia silmällä pitäen sillä hevosten tilavaatimuksia koskeva 15 vuoden siirtymäkausi päättyi 2013.

Kaikkien tallien on täytettävä hevoseläinten pitoa koskevan eläinsuojelulainsäädännön tarkemmat tilavaatimukset vuoden 2014 alusta alkaen. Ennen 1.1.2001 käyttöön otetuille talleille myönnetty siirtymäkausi tiettyjen tilavaatimusten osalta päättyi 31.12.2013. Mikäli eläinsuoja on otettu käyttöön 1.1.2001 jälkeen, on uusia tilavaatimuksia pitänyt noudattaa alusta alka-

en. Vaatimukset ovat koskeneet myös vanhoja eläinsuojia, jotka on uusittu kokonaisuudessaan 1.1.2001 jälkeen. Tilavaatimukset koskevat hevosten lisäksi poneja, aaseja ja muita vastaavia kavioläimiä.

Tarkista tallin mitat

Suurin ongelma vanhoissa talleissa on riittämätön sisäkorkeus. 1.1.2014 lähtien hevosten eläinsuojan sisäkorkeus on oltava vähintään hevosen säkäkorkeus kerrottuna luvulla 1,5 – kuitenkin aina vähintään 2,2 metriä. Vaikka kyseessä olisi pikku poni, on korkeutta kuitenkin oltava vähintään minimi. Toisin sanoen vaaditussa vähintään 2,2 metrin korkuisessa tallissa voi siis pitää maksimissaan säkäkorkeudeltaan 146,5 cm hevosta.

Karsinan tilavuuden pitää 1.1.2014 lähtien yksittäiskarsinassa olla siellä pidettävän hevosen säkäkorkeudesta riippuen vähintään 4 – 9 m². Neljän neliön karsina riittää maksimissaan säältään 108 cm hevoselle. Tarkempi taulukko tilavaatimuksesta löytyy Maa- ja metsätalousministeriön päätöksestä Dnro 1394/00-97. Ryhmäkarsinassa ja hevospihaton makuuhallissa vähimmäispinta-ala hevosta kohden on sidottu hevosen ikään ja yksittäiskarsinan koolle säädettyyn vaatimukseen. Kun hevosia pidetään ryhmässä, on jokaista alkavaa 10 hevosen ryhmää kohti oltava käytettävissä sairaskarsina tai muu asianmukainen tarvittaessa lämmitettävä tila hevosen ryhmästä erottamista ja hoitoa varten.

Ammattimaista tai muutoin laajamittaista seura- tai harrastuseläinten pitoa valvotaan ilman varsinaista epäilyä eläinsuojelurikkeestä. Ammattimaiseksi tai laajamittaiseksi toiminta katsotaan, kun kasvatetaan, vuokrataan, säilytetään tai otetaan hoidettavaksi, valmennettavaksi tai koulutettavaksi vähintään kuusi täysikasvuista ravi- tai ratsuhevosta tai annetaan opetusta mainittujen eläinten käytöstä. Ammattiravi- ja ratsutallit sekä ratsastuskoulut pyritään tarkastamaan säännöllisesti.

Huoleton on hevoseton poika. Me nautatilalliset pääsemme siis syyniin harrastehevosista elinkeinomme tähden, kun taas omakotitalon takapihalla laiduntavan ponin tallia ei välttämättä koskaan sen kummemmin ratsata. Vaikka nautojemme olot olisivat kunnossa, saattavat hevosilta puuttuvat sentit tai neliöt tulla kalliiksi. Joten mitta käteen ja tarkastamaan tilanne, jos ei tietoa tallin mitoista ole. Hevosiharrastus on mukavaa ja hyvinvoivat hevoset ilo silmälle, kuten hyvinvoivat naudatkin. Harrastaminenhan aina maksaa, mutta rajansa kaikella. Asiat ajoissa kuntoon, niin voi olla levollisin mielin, kun tarkastaja käyttää metrimittaa.

Maarit Kallio

Vieraat aina tervetulleita!
Soita etukäteen
Björn von Konow p. 040 544 7409
bjorn.vonkonow@pp.inet.fi
www.lahistensimmental.fi

Taittaja kiittää!

Lämmin kiitos teille, jotka olette lähettäneet kuvia Pihvikarja-lehteen. Tässä numerossa niitä jo nähdään ja olisi ilo saada hienoja uusia kuvia myös jatkossa.

Lähetäkää otoksia tilojenne karjasta ja elämästä, niitä voi toimittaa osoitteeseen:

info@neitisievanen.fi

Terkkusin Maarit

Kuva: Sanna Sipilä

poikimaneuvola

Neuvolan täditkin on kysely, että mikä se semmoinen uusi Schmallenberg-virus oikein on.

Tädin täytyy myöntää, että varsin uusi asia tämä on tädillekin. ETT:n sivuilla todetaan vain, että Euroopassa uusi, märehijöille epämuodostuneita jälkeläisiä, kuumesta yleisinfektiota ja maidontuotannon laskua aiheuttava Schmallenberg-virus on levinnyt laajalle ympäri Keski-Eurooppaa. Lähimmät tapaukset ovat Pohjois-Saksasta lähellä Tanskan rajaa. Tauti on hyönteisten välityksellä leviävä. Zoonoosi se ei ole.

Näin poikima-aikana lienee syytä vähän kerrata muita mahdollisia epämuodostuneita jälkeläisiä ja luomisia aiheuttavia sairauksia.

Broselloosi eli luomistauti on brucella-bakteerin aiheuttama ja kyseessä on zoonoosi eli ihmisellä esiintyy myös. Bakteeri tuhoutuu pastöroinnin ja desinfiointiainesten vaikutuksesta, mutta voi säilyä kosteassa maaperässä ja kuivalannassa kuukausia. Suomi on virallisesti taudista vapaa, mutta tauti on edelleen yleinen esimerkiksi Ranskassa ja Irlannissa. Tauti aiheuttaa luomisia tiineyden eri vaiheissa ja huonokuntoisina syntyviä vasikoita. Suomen tautivapautta seurataan vuosittain tutkimuksin. Leviäminen tapahtuu yleisimmin tartunnan saaneen, mutta oireettoman ostoläimän välityksellä ja myös eri eläinlajit voivat levittää tartuntaa toisiinsa.

BVD:n eli virusripulin aiheuttaa pestivirus ja se on maailmanlaajuisesti erittäin yleinen. Suomi on käytännössä tautivapaa, mutta tuontieläinten kautta riski saada tauti on olemassa. Tiineellä eläimellä oireita voivat olla luominen, sikiön muumioituminen, epämuodostumat ja kehityshäiriöt sekä heikot vasikat.

IBR eli naudan tarttuva ylempien hengitysteiden tulehdus on naudan herpesviruksen aiheuttama. Tauti on maailmanlaajuisesti levinnyt, mutta Suomi on taudis-

ta vapaa. IBR aiheuttaa suuria taloudellisia tappioita nautakarjoissa lisääntyneen kuolleisuuden, alentuneiden tuotosten ja eläinkaupan rajoitusten kautta. IBR voi aiheuttaa luomisen tiineyden 5. - 8. kuukaudella.

Leptospiroosin aiheuttaa Leptospira-bakteeri, joka voi tarttua myös ihmiseen. Sitä esiintyy kaikkialla maailmassa ja tartunnan kantajina toimivat rotat, hiiret, tuotantoeläimet ja koirat. Suomessa se on harvinainen. Tuotantoeläimillä tauti on useimmiten oireeton, mutta saattaa aiheuttaa lehmillä luomisen tiineyden viimeisellä kolmanneksella.

Q-kuumetta esiintyy eri puolilla maailmaa. Suomessa tätä zoonoosia on ensimmäisen kerran todettu vasta-ainelöydöksenä oireettomalla naudalla 2008. Luomisongelmatiloilta tartunta on löytynyt kahden tilan näytteistä. Kuumeen aiheuttaa itiöitä muodostava bakteeri Coxiella burnetii, joka kestää monia yleisesti käytettyjä desinfiointiaineita. Usein tartunnan saaneilla eläimillä ei ole havaittavissa mitään kliinisiä oireita, mutta tauti ilmenee luomisina, jälkeisten jäämisenä, kohtutulehduksina ja hedelmällisyshäiriöinä.

Onneksemme tautitilanne on Suomessa hyvä ja meillä ei ole harminamme useimpia maailmalla yleisiä vitsauksia. Koitetaan pitääkin asia niin ja tuodaan uutta eläinainesta vastuullisesti ja muistetaan huolehtia tilatason tautisuojauksesta.

*Hyvää poikimakautta toivottaen
Neuvolan täti*

niksinurkka

Kevään tullen tulevat myös aitatyöt ajankohtaisiksi. Mahdollisuuksien mukaan aitoja kannattaa perustaa pysyviksi, ettei työtä tarvitse aloittaa joka kevät aivan alusta. Maastoon tehtävien ympärysaitojen tekoon seuraava Lukkarin Jannen vinkki: "Aitaa varten kannattaa tasata kaivurilla kolmen metrin väylä. Aidan perustaminen helpottuu, kun alusta on tasattu ja siihen on helppo painaa tolpat pystyyn. Kun tolpat pystytetään lähemmäksi laitumen puolen reunaa, jää metsän puolelle riittävän leveä ura ajella mönkijällä. Näin aitojen tarkastus käy nopeasti ja mönkijän kyydissä kulkevat korjaustarpeetkin mukavasti. Aluskasvillisuuskaan ei haittaa vielä ensimmäiseen kolmeen vuoteen."

www.pihvikarjaliitto.fi

LIITY PIIHVIKARJALIITON JÄSENEKSI!

KYLLÄ, haluan/haluamme liittyä:

- Henkilöjäseneksi, 147 €/vuosi
 Yhdistysjäseneksi, 201 € / vuosi (alan yhdistykset)
 Kannattajajäseneksi, 403 € / vuosi (yritykset, muut yhdistykset)
 Ilmoitan muuttuneet yhteystietoni

Nimi _____

Tila/yritys/yhdistys _____

Osoite _____

Puhelin _____

Sähköposti _____

www-sivut _____

**Pihvikarjaliitto / jäsenasiat
c/o Johanna Jantunen**

Metsä-Paavolantie 10 A

37800 TOIJALA

Hintoihin lisätään alv. 23 %

Asiaa suoramyynnistä!

Pihvikarjaliitto osallistuu aktiivisesti alan messuihin, näyttelyihin ja tapahtumiin. Osastolla käy sekä kasvattajia, kuluttajia että kasvatustoimintaa aloittelevia keskustelemassa ja kyselemässä. Varsinkin Elma-messuilla sekä Farmarissa on tullut runsaasti kyselyä, missä on tiloja joista tätä laadukasta, loistavaa lähiruokaa olisi saatavilla. Tilausta on tuottaa julkaisu, jossa olisi yksissä kansissa mahdollisimman kattavasti maan suoramyyntiä harjoittavien tilojen yhteystiedot.

Pihvikarjan kesän 2012 numero on jo työn alla ja sen teemana

suoramyynti. Puolitimme jäsentemme mainoshinnat,

painosmäärä kesän numerossa tulee olemaan 6.000 kpl,

deadline materiaalille 30.5.2012.

Tervetuloa mainostamaan yhdessä muiden kanssa,

kuvia ja juttuja otetaan myös ilolla vastaan.

Mediakortti viereisellä sivulla ja www.pihvikarjaliitto.fi.

Terveisin lehtitoimikunta

Kyllä maalla on mukavaa!

Kuva: Laura Kuuluvainen

**Pihvikarjan
kestävät
kalusteet
www.tokki.fi**

ARKKITEHTISUUNNITTELU
Marko Lappalainen
040 844 9544

www.nautakasvattamot.fi

pihvikarja

PIHVIKARJA-LEHDEN MEDIAKORTTI • 2012-2013

ILMOITUSHINNAT:

ILMOITUSPAIKKA	KOKO	PERUS-HINTA	JÄSEN-HINTA	ETU-PAKETTI 3,5
Takakansi	210 x 297 mm (+ 3 mm bleed)	1500 € + alv.	750 € + alv.	kts. alta
Etu- tai takakannen sisäpuoli	210 x 297 mm (+ 3 mm bleed)	1250 € + alv.	625 € + alv.	kts. alta
Kokosivu sisäsiivuilla	210 x 297 mm (A4 + 3 mm bleed)	1000 € + alv.	500 € + alv.	kts. alta
Sisäsiivuilla	1/2 sivu (180 x 130 mm)	730 € + alv.	365 € + alv.	kts. alta
Sisäsiivuilla	1/4 sivu (90 x 120 mm)	420 € + alv.	210 € + alv.	kts. alta
Sisäsiivuilla rivi-ilmoitus	88 x 53 mm	160 € + alv.	80 € + alv.	kts. alta
Sisäsiivuilla rivi-ilmoitus	42 x 53 mm	80 € + alv.	40 € + alv.	kts. alta

ETUPAKETTI 3,5:

Etupaketilla 3 ilmoitusta perushintaan tai jäsenille jäsenhintaan ja neljäs ilmoitus -50 %.

ILMOITUSMYynti:

Lehtitoimikunta, katso yhteystiedot www.pihvikarjaliitto.fi

Liisa Linna, 040 9618 590, liisa.linna@pihvikarjaliitto.fi

ILMOITUSAINeISTOT:

Ilmoitusaineistot painovalmiina PDF:nä. Huomioi kokosivun ilmoituksissa 3 mm bleed,

mikäli aineistoa on reunasta reunaan. Aineisto-osoite: info@neitisievanen.fi

Lähetä rivi-ilmoituksiin tekstit sähköpostilla. Aineisto-osoite: info@neitisievanen.fi

Mikäli ilmoitus ei ole painovalmis, kysy etukäteen lisätietoja sen aineistovaatimuksista tai ilmoitusvalmistuksen hinnoittelusta (040 722 5189 tai info@neitisievanen.fi).

ILMESTYMINEN:

Pihvikarja-lehti ilmestyy 3 kertaa vuodessa.

Painosmäärä kevään ja loppuvuoden numerossa 4.000 kpl, kesän numerossa 6.000 kpl.

Julkaisija: Pihvikarjankasvattajien liitto ry.

Pihvikarjan ilmestymiskaudet 2012 ovat huhtikuu, heinäkuu ja joulukuu. Ilmoitusvaraukset huhtikuun lehteen 28.2. mennessä, heinäkuun lehteen 30.5. mennessä ja joulukuun lehteen 30.10. mennessä.

www.pihvikarjaliitto.fi

Seuraavassa numerossa teemana suoramyynä.

